

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА МЕТОДИКИ ЇЇ ВИКЛАДАННЯ**

**АКТУАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ЛЮДИНА В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ
ПІСЕННОМУ ДИСКУРСІ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття ступеня вищої освіти “бакалавр”

Виконала: студентка IV курсу 09-441
групи
Спеціальності 6.020303 Філологія
(англійська мова та література)
Освітньо-професійної (наукової)
програми «бакалавр»
Мартінова Тетяна Олегівна

Керівник: проф. Заболотська О.О.

Рецензент: доц. Борисова Т.С.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ	6
1.1. Поняття «концепт» у когнітивній лінгвістиці.....	6
1.2. Характерні риси англійськомовного пісенного дискурсу.....	16
РОЗДІЛ 2. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ЛЮДИНА В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ПІСЕННОМУ ДИСКУРСІ	23
2.1. Номінативне поле концепту ЛЮДИНА у сучасних пісенних текстах.....	23
2.2. Метафоричне осмислення образу людини у піснях.....	28
2.3. Образно-асоціативний шар концепту ЛЮДИНА у ліричних текстах.....	38
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	56

ВСТУП

Антропоцентричний характер сучасних лінгвістичних студій виявляється у вивченні мови в тісному зв'язку з людиною – дослідження її погляду на світ, свідомості, мислення, духовно-практичної діяльності, відображених у дискурсі.

Мова як антропологічне явище – невід'ємне від суб'єктивного світу і мислення людини, її вивчення «не є кінцевою ціллю, а разом з іншими науками слугує найвищій і загальній меті людського духу, меті пізнання людиною самої себе і свого ставлення до всього баченого і небаченого навколо себе» [5, с. 283].

Сприймання об'єктів навколишнього світу крізь призму людського тіла використовується як продуктивний засіб усвідомлення нових реалій або переосмислення вже існуючих (М. Джонсон, Дж. Лакофф, В. Подорога та ін.). Саме ця інформація послужила основою для подальшого дослідження людьми навколишнього світу – осмислення та найменування матеріальних об'єктів, вимірів простору і часу, проявів духовного світу та інших абстрактних реалій.

На особливу увагу заслуговує проблема відтворення молодіжного світосприйняття у сучасній попкультурі, оскільки воно вирізняється неповторністю, нестабільністю, адже постійно знаходиться у розвитку й відображає динаміку змін від минулого до майбутнього.

Матеріалом багатьох лінгвістичних досліджень стають поетичні та прозові тексти письменників, натомість пісенні тексти сучасних виконавців не є достатньо вивченими. Пісенні тексти, як і художні, також містять об'єктивовані концепти, вибір яких зумовлений комунікативною інтенцією їх автора або спрямований на створення певної емоційної атмосфери.

Актуальність роботи обумовлена загальним спрямуванням антропоцентричної лінгвістичної парадигми на вивчення мови як продукту людської діяльності, призначеного для потреб спілкування, засобу передачі її

досвіду наступному поколінню, знання, культури; та потребою у дослідженні особливостей реалізації концепту як ментального утворення і його метафоричної інтерпретації у різних типах дискурсу. Концепти, які актуалізуються у пісенному мовленні, відбивають як загальнолюдські знання про певні явища дійсності, так і містять етнокультурні уявлення про світ.

Мета дослідження – виявити особливості репрезентації концепту ЛЮДИНА в англійськомовних пісенних текстах ХХ – ХХІ століття.

Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- надати визначення поняттю «концепт» з позиції когнітивної лінгвістики;
- розкрити характерні риси англійськомовного пісенного дискурсу;
- визначити особливості побудови номінативного поля концепту ЛЮДИНА у сучасних пісенних текстах;
- виявити метафоричні моделі з компонентом «людина» у ліричних текстах англійськомовних виконавців;
- встановити специфіку реалізації образно-асоціативної площини концепту ЛЮДИНА в англійськомовних піснях.

Об’єктом дослідження є концепт та засоби його реалізації у текстах різних типів дискурсу.

Предметом виступають особливості репрезентації концепту ЛЮДИНА в англійськомовних пісенних текстах ХХ – ХХІ століття.

Матеріалом дослідження слугували 40 пісенних текстів англійськомовних виконавців кінця ХХ – початку ХХІ століття, у яких актуалізується концепт ЛЮДИНА.

В роботі використовується низка **методів**: *deskриптивний метод* (для опису поняття «концепт», характерних рис концепту та типологічних ознак пісенного дискурсу); *метод семантичного аналізу* (для визначення семантики лексичних одиниць та розкриття семантичних зв’язків між лексичними одиницями в контексті); *метод інтерпретаційно-текстового аналізу* (для встановлення засобів вербальної репрезентації концепту

ЛЮДИНА у пісенних текстах сучасних виконавців); *метод польового моделювання* (для побудови ядроно-периферійної структури номінативного поля концепту ЛЮДИНА); *метод стилістичного аналізу* (для виявлення метафоричних моделей з компонентом «людина» в англійськомовних піснях); *метод концептуального аналізу* (для реконструкції концептуальних схем, які лежать в основі побудови образно-асоціативного шару концепту ЛЮДИНА у ліричних текстах англійськомовних виконавців).

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що матеріали дослідження можуть бути використані на практичних заняттях з курсу «Інтерпретація художнього тексту», «Стилістика англійської мови», «Лінгвоконцептологія у художньому ракурсі», при написанні курсових та дипломних робіт.

РОЗДІЛ 1

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.2. Поняття «концепт» у когнітивній лінгвістиці

На сучасному етапі розвитку лінгвістики все більше зростає інтерес дослідників до проблеми взаємозв'язку мови і культури. Своєрідним посередником між цими двома явищами є поняття концепту, одне із центральних термінів в апараті когнітивної лінгвістики й базове поняття лінгвокультурології.

Знання людей про об'єктивну дійсність організовані у вигляді концептів, абстрактних структур, що відображають різні сфери діяльності людини. Людина мислить концептами, комбінуючи їх, формуючи нові концепти в ході мислення. Тому концепт розуміється як глобальна розумова одиниця, що представляє собою квант структурованого знання.

На сучасному етапі розвитку можна виділити два основних підходи щодо тлумачення терміну концепт: 1) концепт як загальне поняття (традиційне розуміння); 2) концепт як комплекс культурно детермінованих уявлень про предмет (нове осмислення терміну в межах лінгво-філософської наукової парадигми) [9, с. 89].

Ю. Степанов та інші лінгвісти досліджують термін *концепт* з точки зору подібних та відмінних його властивостей насамперед із такими термінами як *поняття* та *значення*. У його розумінні, «*поняття (концепт)* – явище того ж ряду, що і значення слова, але розглядається воно в іншій системі зв'язків: *значення* – в мовній системі, *поняття* – в системі логічних відношень і форм, які вивчаються і в лінгвістиці, і в логіці» [43, с. 42].

М. Нікітін пов'язує концепт безпосередньо із значенням: «Кажучи про поняття і значення, ми маємо справу з одним і тим же предметом – концептуальним рівнем абстрагуючих, узагальнюючих одиниць свідомості...

оскільки значення – ті ж поняття, вони зберігають за собою все те, що належить до понять» [27, с. 89].

Але якщо для одних вчених – концепт значно ширше поняття ніж лексичне значення [16, с. 6], це посередник між словами та екстралінгвістичною дійсністю, і не можна зводити значення слова до концептів, яке воно створює, то для інших – концепт співвідноситься зі словом в одному із його значень [24, с. 36]. Одні вчені ототожнюють терміни *лексичне значення і поняття, концепт і поняття*, інші навпаки, шукають відмінності між ними.

Місцем «проживання» концепту та значення слова є свідомість. Проте вони не є тотожними. Природа значення ситуативна і суб'єктивна, ми обираємо одне з багатьох значень слова залежно від наших уподобань або знань, від певної ситуації. Значення не стільки змінюється, скільки переключається з одного на інше для адекватного вживання того чи іншого слова. Із часом воно застаріває, зникає, знаходить іншу звукову форму і т.п. Концепт може змінюватися як і значення, але його трансформація обумовлена не ситуативними факторами, а зміною ціннісних уявлень людини, якості умов навколишнього середовища, отриманням нових знань про явища, процеси, предмети і т.п. Тому зміна концепту має більш постійний і стійкий характер. Концепт накопичує свій зміст протягом усього часу існування людства, він не зникає повністю і не позбувається набутих компонентів [8].

Для кращого розуміння природи концепту слід зосередити нашу увагу на характерних ознаках і властивостях, притаманних цьому поняттю. У ході дослідницьких пошуків фахівцями були віднайдені основні ознаки концепту: *знання* (понятійна складова), *культура, психологія* (перцептивно-образна складова) й *оцінка* (ціннісна або валоративна складова), які лягли в основу тієї чи іншої дефініції поняття [36, с. 48-49].

А. Приходько зазначає, що існує гранично широке і гранично вузьке розуміння концепту. У вузькому розумінні, концепт постає як феномен

життєвої філософії, як буденний аналог світоглядних понять, що закріплені в лексиці природних мов і що забезпечують стабільність і спадкоємність духовної культури етносу, тобто як найважливіша культурно значуща категорія внутрішнього світу людини (В. Карасик, М. Піменова, З. Попова, Ю. Степанов, І. Стернін та ін.). У ще більш вузькому розумінні концепти витлумачуються як семантичні утворення, що стоять за словами, які не мають однослівних еквівалентів при перекладі іншими мовами [25, с. 85]. У широкому розумінні, концепт інтерпретується як нашарування ціннісних конотацій на значення слова, тобто будь-який вербалізований зміст якоюсь мірою відзначений етнічною специфікою [36, с. 55-56].

Дослідники, які репрезентують лінгвокогнітивний підхід, зокрема О. Кубрякова, В. Телія, О. Селіванова та інші, вважають, що у концептах втілюються не лише поняття, але й знання людини про світ, певні асоціації, які викликає те чи інше слово, а також її особистісні переживання. Концепт, що народжується як образ у свідомості окремої людини, згодом абстрагується до різних уявлень і понять, узагальнюється і зберігається в культурній пам'яті етносу чи народу [20, с. 90-93; 49, с. 94-95; 38, с. 77].

О. Кубрякова визначає концепт як одиницю свідомості та інформаційної структури, що відображає людський досвід; «оперативну одиницю пам'яті, всієї картини світу, квант знання» [21, с. 90]. Тобто, концепт є набором смислів, якими людина оперує у процесі своєї мовленнєвої діяльності та пізнання світу. З. Попова та І. Стернін також розуміють концепт як глобальну розумову одиницю, яка представляє собою квант структурованого знання [35, с. 18]. Вони визначають концепти як ідеальні сутності, що формуються у свідомості людини, мають відносно впорядковану внутрішню структуру, являють собою результат пізнавальної діяльності особистості й суспільства та несуть комплексну, енциклопедичну інформацію про відображений предмет або явище, про інтерпретацію цієї інформації суспільною свідомістю і ставлення суспільної свідомості до цього явища або предмета [32].

На думку С. Аскольдова-Алексєєва, концепт – це «розумове утворення, що заміщає нам у процесі мислення невизначену кількість предметів одного й того ж самого роду» [19].

Д. Ліхачов використовує поняття «концепт» для позначення узагальненої розумової одиниці, що відображає й інтерпретує явища дійсності в залежності від формування особистого, професійного і соціального досвіду носія мови. Концепт є результатом зіткнення словникового значення слова з особистим і народним досвідом людини. Зміст концепту ширший, аніж можливість людини осягнути його свідомістю [23].

Лінгвокогнітивний та лінгвокультурологічний підходи до розуміння концепту розрізняються за способами реконструкції, не взаємовиключні, а лише підкреслюють різні аспекти формування концепту. Так, на думку В. Карасика, вони розрізняються векторами стосовно індивіда: лінгвокогнітивний концепт – це напрямок від індивідуальної свідомості до культури, а лінгвокультурний концепт – це напрямок від культури до індивідуальної свідомості. Поділ руху зовні і руху всередину є лише дослідницьким прийомом, насправді цей рух є цілісним багатовимірним процесом [26, с. 117].

Лінгвокультурологічний підхід (С. Воркачов, О. Михайлов, Л. Міллер, Н. Шведова) вибудовується на визнанні культурного концепту як базової одиниці культури, який має надіндивідуальний характер та заглиблений у культуру [46, с. 81]. С. Воркачов стверджує, що концепт – це одиниця колективного знання або свідомості, яка відноситься до вищих духовних цінностей та має мовне вираження і відрізняється лінгвокультурною специфікою [7, с. 40].

На думку А. Вежбицької, концепт є мовно-ментальною одиницею, яка частково занурена у підсвідоме [5, с. 7]. Концепт позначає одиницю колективного знання свідомості, яка має мовне вираження і позначена етнокультурною специфікою.

В. Карасик пропонує вважати концепти первинними культурними утвореннями, виразом об'єктивного змісту слів, які мають сенс і тому трансльовані в різні сфери буття людини, зокрема, в сфері понятійного, образного та діяльнісного освоєння світу [17, с. 102].

А. Гуревич розподіляє культурні концепти на: *космічні* (універсальні категорії культури, що перегукуються з філософськими категоріями часу, простору, руху) та *соціальні* (просто культурні категорії СВОБОДА, ПРАВО, БАГАТСТВО), а В. Маслова додає ще третю групу – *національні* концепти [24].

В. Карасик пропонує протиставляти три типи концептів. *Етнокультурні концепти* – ментальні утворення, актуальні для всієї етнокультури. *Соціокультурні концепти*, актуальні для певної групи в межах певної лінгвокультури. Концепти цього типу неоднорідні: виділяють концепти, що об'єднують великі групи людей за віковими, гендерними, освітніми, становими ознаками, та концепти, що ідентифікують малі групи носіїв певної субкультури – від об'єдань за інтересами до родини. *Індивідуально-культурні концепти*, актуальні для індивіда: індивідуально-авторські концепти, що виражаються ключовими словами, властивими письменнику чи філософу; концепти, що визначають психотип особистості [18, с. 118-122].

Під час ознайомлення з реальністю у свідомості людини утворюється певна картина світу (з вербальною та образною складовими), яка є унікальною для кожної окремої взятої людини, для будь-якої мови [48]. Подібна концептуальна система містить низку концептів, які відтворюються у вигляді структурованих знань уявлення про навколишню дійсність і результати внутрішнього рефлексивного досвіду людини. Слідом за О. Селівановою, концептуальна система фіксує інформацію, яка поступає в мовній формі та невербальним шляхом і ототожнюється з концептосферою (сукупністю концептів нації) [39, с. 302].

А. Приходько виокремлює низку дефініційних моделей, в основі яких розуміння знання, культури і психології, оцінки як основних ознак концепту.

Дефініційна модель «*концепт* \equiv *епістемічне утворення*» базується на усвідомленні інформаційних витоків знань і досвіду людини, що є синтезом логічних, гносеологічних і когнітивних аспектів діяльності. Концепт – «все, що ми знаємо про об'єкт» [48, с. 40]; концепт – це те, що «реконструюється через своє мовне вираження й позамовне знання» [48, с. 97]; концепт – це «відомості про те, що індивід знає, думає, уявляє про об'єкти» [28, с. 241] тощо.

Дефініційна модель «*концепт* \equiv *(психо)ментальне утворення*» зумовлена його розумінням як продукту людської свідомості – вищої форми відображення дійсності у психіці людини. Ця модель виходить із усвідомлення ментальних і/або психічних ресурсів свідомості, пам'яті та мозку, ментального лексикону, картини світу, відбитої в людській психіці. Концепт – «базова одиниця ментальної репрезентації» [56, р. 2]; концепт – «пізнавальна психічна структура, особливості організації якої забезпечують можливість відбиття дійсності в єдності різноякісних аспектів» [50, с. 147].

Дефініційна модель «*концепт* \equiv *(прагма)регулятивне утворення*» відбиває інтенціональний характер використання ментальних сутностей у дискурсі. Йдеться про їх здатність регулювати і спрямовувати комунікативну поведінку, визначати етноспецифічні норми, стратегії та стереотипи спілкування [36, с. 48].

Найбільш послідовно фахівці відстоюють розуміння концепту в дефініційній моделі «*концепт* \equiv *аксіологічне утворення*», яка базується на феномені «духовна цінність»: суспільні уявлення про добро і зло, красу і потворність, любов і ненависть, правду і кривду, справедливість тощо. Втягнення в орбіту опису концепту цих категорій дозволяє говорити про «ціннісні домінанти культури» (В. Карасик), «терміни духовної культури» (Ю. Степанов), «екзистенційні смисли» (Н. Красавський), що зрештою визначає ступінь ідентичності концептів для всіх членів колективу [36, с. 49]. Учені виокремлюють особливі концепти, які відіграють найважливішу роль у відповідній культурі – константи культури (Ю. Степанов), телеономні

(смісложиттєві) концепти (С. Воркачов), культурні домінанти (В. Карасик). Константи культури – сконцентроване вираження своєрідностей певної етнолінгвокультури, телеономні концепти об'єднують найвищі людські цінності (наприклад, ЛЮБОВ та ЩАСТЯ – типові смісложиттєві концепти будь-якої культури), культурні домінанти частково перетинаються з константами культури, але акцентують на соціально-групових цінностях [45].

Ю. Степанов виділяє три компоненти («шари») концепту: основний (актуальна ознака), додатковий шар (декілька «пасивних», «історичних» ознак) і внутрішня форма (етимологія). В основному шарі концепт актуально існує для всіх, хто користується певною мовою як засобом взаєморозуміння й спілкування; у «пасивних» – для деяких соціальних груп, а в етимології – тільки для дослідників [43].

Деякі вчені вважають, що концепт не має жорсткої структури. Так Г. Слишкін акцентує увагу на нечіткості, властивій концепту, який групується навколо певної «сильної» точки свідомості, від якої розходяться асоціативні вектори. Найбільш актуальні для носіїв мови асоціації складають ядро концепту, менш значущі – периферію. Поступове загасання асоціацій відбувається по мірі віддалення від ядра [42, с. 31]. Структура концепту безперервно змінюється. Концепт збагачується новими асоціаціями й одночасно втрачає старі. Це обумовлюється як лімітованістю людської пам'яті, так і змінами дійсності, що концептуалізується [42, с. 44-45].

Слідом за В. Масловою, у складі концепту виділяють ціннісний, фактуальний і образний елементи. До складу кожного концепту як складного ментального комплексу входять певний значеннєвий зміст, оцінка, ставлення людини до того чи іншого відображуваного об'єкта й інші компоненти, такі як: загальнолюдський, або універсальний; національно-культурний, обумовлений життям людини в певному культурному середовищі; соціальний, що визначається належністю людини до певного соціального прошарку; груповий, обумовлений приналежністю мовної особистості певній віковій і статевій групі; індивідуально-особистісний, що формується під

впливом індивідуальних особливостей – освіти, виховання, індивідуального досвіду, психофізіологічних особливостей [24, с.42].

І. Стернін виділяє в структурі концепту базовий шар, який включає в себе певний чуттєвий образ – одиницю універсального предметного коду, що кодує даний концепт для розумових операцій, а також деякі додаткові концептуальні ознаки [34]. Когнітивні шари, що відображають розвиток концепту, його відносини з іншими концептами, утворюються концептуальними ознаками і доповнюють базовий когнітивний шар. Сукупність базового шару і додаткових когнітивних ознак і шарів складають обсяг концепту і визначають його структуру. Базовий когнітивний шар з чуттєво-образним ядром є обов'язковою складовою будь-якого концепту, а численні когнітивні шари в структурі концепту можуть бути відсутні [44, с. 59].

На думку В. Ніконової, структурна організація концептів, яка розглядається у вертикальному й горизонтальному плані, представляється як ієрархічна система мікросистем, кожна з яких має складну структуру. Ієрархічні шари концепту (вертикальний план) – предметно-почуттєвий, образно-асоціативний і смисловий – виділяються з урахуванням ступеня абстракції тих знань, які структуруються в концепті. Будова кожного шару (горизонтальний план) є індивідуальною: предметно-почуттєвий шар має фреймову структуру, образно-асоціативний рівень репрезентується набором концептуальних схем, смисловий шар подається у вигляді поля [26].

У розумінні А. Приходько концепт являє собою такий складноструктурований феномен, понятійний початок якого, проходячи через сито етнопсихологічних оцінки, органічно з'єднується з лінгвокультурним. Це повністю узгоджується з точкою зору С. Воркачова, В. Карасика, з їх розумінням концепту як багатовимірного ментального утворення, в якому виділяються образно-перцептивний, понятійний і ціннісний прошарки [21].

Понятійний елемент концепту формується фактуальною інформацією про реальний або уявний об'єкт, що служить основою для утворення

концепту. Понятійна сторона концепту включає його мовну фіксацію, опис, ознакову структуру, дефініцію, а також порівняльні характеристики даного концепту по відношенню до інших концептів, які ніколи не існують ізольовано [13, с. 5].

У структуру концепту також включена образна складова, яка пов'язана зі способом пізнання дійсності, історично попереднім понятійному. Перцептивно-образний адстрат – це ті знання, образи та асоціації, що викликаються у свідомості у зв'язку з тим чи іншим денотатом. Він формується на підставі узагальненого образу / гештальту, у якому закладені почуттєвий індивідуальний досвід і колективне знання. Власне кажучи, цей адстрат базується на категорії образності, тобто на здатності мовних одиниць (= вербалізованих концептів) створювати наочно-чуттєві уявлення щодо речей і явищ позамовної дійсності [36, с. 23].

Ціннісна характеристика – необхідна умова формування концепту. Саме наявність ціннісної складової відрізняє концепт від інших ментальних одиниць. Ціннісний (валоративний) епістрат – найголовніша іпостась концепту, яка зумовлюється ставленням до нього, що за визначенням має бути позитивним, бо спирається на ті духовні імпульси, які оживають у свідомості людини завдяки її приналежності до того або іншого етно- і лінгвокультурного колективу [36, с. 27].

Отже, концепт має складну багатовимірну й багатокомпонентну структуру. У контексті нашого дослідження, послуговуємося концепцією А.Приходько та В.Ніконової стосовно структури концепту, яку можна представити у вигляді трьох шарів або площин: предметно-почуттєвий шар (понятійний субстрат), образно-асоціативний шар (перцептивно-образний адстрат) та смисловий шар (ціннісний епістрат). До того ж, будову концепту ЛЮДИНА розглядаємо у вигляді семантичного поля з ядром та периферією.

У сучасній лінгвістиці існують різноманітні підходи до класифікації концептів. Слідом за класифікацією А. Приходько, концепти поділяються на параметричні, непараметричні, універсальні, специфічні, регулятивні та

нерегулятивні. На перетині вищезазначених типів концептів А. Приходько виділяє їх гіпонімічні різновиди (класи і підкласи): концепти логіко-філософського порядку (категоріальні та теософські), концепти морального порядку, концепти телеономного порядку (власне-телеономні та емоційно-телеономні), концепти антропоморфного порядку (емоційні та фізіологічні), концепти гуманітарного порядку (соціоуніверсальні, етноантропомні та етносоціономні), концепти етно-психо-культурного порядку, концепти культурно-специфічного порядку (артефактні, ритуальні та конфесійні) [36, с. 90-93].

Складна структура концепту зумовлює відсутність єдиного його визначення. У контексті нашого дослідження визначаємо концепт у руслі когнітивного підходу як багатомірне ментальне утворення, квант знання, який відображає зміст усієї людської діяльності, є результатом зіткнення словникового значення слова з особистим і народним досвідом людини та вербалізується у слові, словосполученні, фразеологізмі й інших знакових формах.

1.2. Характерні риси англійсьмовного пісенного дискурсу

Сучасне мовознавство і суміжні з лінгвістикою області знання такі як соціологія, культурологія, психологія активно займаються вивченням мовленнєвої діяльності людини. На сьогоднішній день багатьом термінам, що використовуються в прагмалінгвістиці, психолінгвістиці, соціолінгвістиці надається неоднозначне визначення, у тому числі терміну «дискурс».

Поява поняття «дискурс» зумовлена формуванням сучасної когнітивної парадигми гуманітарних наук, необхідної для вивчення можливостей мови та комунікаційних моделей. Дискурс – це своєрідний порядок і правила певного комунікативного простору: він становить один із вимірів змісту комунікативної дії [41, с. 18].

М. Стаббс виділяє три основні характеристики дискурсу: 1) у формальному відношенні – це одиниця мови, що перевищує за обсягом речення; 2) в плані змісту дискурс пов'язаний з використанням мови в спільному контексті; 3) за своєю організацією дискурс є інтерактивним, тобто діалектичним [62].

І. Шевченко та О. Морозова під дискурсом розуміють мовлення у контексті соціальної та мисленнєвої діяльності і визначають дискурс як інтегральний феномен, як мисленнєво-комунікативну діяльність, яка протікає в широкому соціокультурному контексті, є сукупністю процесу та результату, характеризується континуальністю та діалогічністю [52, с. 26–28].

У такий спосіб В. Чернявська, узагальнивши трактування дискурсу в вітчизняному та зарубіжному мовознавстві, зводить його до двох основних типів: 1) конкретна комунікативна подія, зафіксована в письмових текстах та усному мовленні, що здійснюється в конкретному когнітивно та типологічно обумовленому комунікативному просторі; 2) сукупність тематично співвіднесених текстів [51, с. 14].

Слідом за Ф. Бацевичем, визначаємо дискурс як тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різні форми вияву (усну, писемну, паралінгвальну), відбувається у межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників; синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя»; залежних від тематики спілкування, має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів [1, с. 138].

На думку К. Серажим, дискурс є складним соціолінгвістичним феноменом сучасного комунікативного середовища, який, по-перше, детермінується (прямо чи опосередковано) його соціокультурними, політичними, прагматично-ситуативними, психологічними та іншими (конститууючими чи фоновими) чинниками, по-друге, має «видиму» –

лінгвістичну (зв'язний текст чи його семантично значущий та синтаксично завершений фрагмент) та «невидиму» – екстралінгвістичну (знання про світ, думки, настанови, мету адресанта, необхідні для розуміння цього тексту) структуру і, по-третє, характеризується спільністю світу, який «будується» впродовж розгортання дискурсу його репродуцентом (автором) та інтерпретується його реципієнтом (слухачем, читачем тощо) [40, с. 13]. Дискурс – це, образно кажучи, життя тексту в нашій свідомості, це накладання інформації, яку ми отримуємо з цього тексту, і нашого знання про обставини, мета його породження на ментально-чуттєве інформаційне поле нашого індивідуального «Я» [40, с. 13].

О. Шейгал наводить таке визначення: дискурс – система комунікації, поле комунікативних практик, розглянуте в реальному і потенційному (віртуальному) аспектах, де під реальним виміром розуміється поточна мовленнєва діяльність і її результати – тексти, потенційний вимір являє собою сукупність знаків, що обслуговують окрему комунікацію [54, с. 42].

Ю. Караулов та В. Петров визначають дискурс як складне комунікативне явище, що включає окрім тексту ще і екстралінгвістичні чинники (знання про світ, думки, установки, цілі адресанта), необхідні для розуміння тексту [4, с. 17].

У зв'язку з творенням мовленнєвої поведінки під дискурсом розуміють саме когнітивний процес, пов'язаний з реальним мовленням, створенням мовленнєвого твору; текст, у свою чергу, є кінцевим результатом процесу мовленнєвої діяльності, що набуває певної закінченої (і зафіксованої) форми [15, с. 208].

Інші науковці визначають дискурс як тип комунікативної діяльності, інтерактивне явище, мовленнєвий потік, що має різну форму вияву (усну, письмову), відбувається в межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників, засіб бесіди та мислення, які можуть ставати ритуалізованими [1, с. 44].

Також дискурс розглядається як форма мовленнєвого спілкування, яка передбачає взаємозв'язок між мовцем та слухачем, як міжособистісна діяльність [1, с. 53].

Серед розмаїття дискурсів виділяється самостійний тип дискурсу – пісенний дискурс, який є креолізованим, оскільки він об'єднує в собі невербальний і вербальний компоненти. Як комбінований тип дискурсу пісенний дискурс включає інструментально-вербальні жанри, що поєднують у собі тексти й музику, та вербальні жанри, які містять тексти без музичного супроводу.

Універсальними функціями пісенного дискурсу є розважальна й поетична. Ці функції актуалізуються у віднесенні пісенних текстів до поетичного жанру текстів. Крім поетичної та розважальної, пісенний дискурс реалізує комунікативну та прагматичну функції, а також пов'язану з ними фатичну функцію [2, с. 29].

Специфіка жанрів пісенного дискурсу виявляється на екстралінгвальному рівні. Екстралінгвальна специфіка пісенного дискурсу полягає, по-перше, в опосередкованій та безпосередній єдності локативності й темпоральності; по-друге, в диференціації вікових і статусно-рольових параметрів двох моделей, що реалізуються: «автор – співак – слухач» і «автор/співак – слухач»; по-третє, в інтенціях автора емоційно вплинути на слухача, намагатися формувати його соціальну позицію та ціннісні орієнтації [31].

Тематична своєрідних пісенних текстів є способом актуалізації функцій пісенного дискурсу і слугує одним з критеріїв виокремлення його жанрів [53, с. 244, 245].

Класифікуючи основні жанри сучасного англійськомовного пісенного дискурсу, О. Шевченко виокремлює рок-, реп- та поп- напрям, кожен з яких має певні специфічні функції. Так, пісенний рок-жанр виконує апелятивну функцію, реп-жанр – наративну та конвінсивну, а сучасному пісенному поп-жанру притаманна емотивна функція [53, с. 245].

Англійськомовний пісенний дискурс виділяється як один з жанрів молодіжної субкультури з властивими йому екстралінгвістичною (учасники, хронотоп (часопростір), цілі, цінності, функції) і лінгвістичною (тематика, структура творів, лінгвoseміотичні засоби) специфікою.

Хронотоп англійськомовного пісенного дискурсу представлений двома моделями: безпосередньою (*face-to-face*) і опосередкованою (*distant*) за ознакою наявності/ відсутності прямого контакту між комунікантами. У рамках опосередкованої моделі дискурсу локативність і темпоральність не є значимими характеристиками, у безпосередній моделі пісенного дискурсу час і місце виступу типізуються і конкретизовані (концерт в / поза приміщеням, клубний виступ) [31].

Інтертекстуальність пісенного дискурсу проявляється в наявності загальних параметрів ліричних текстів: двочастинної структури (куплет-приспів); єдиної тематики (любов, дружба, свобода, гідність); стійкого набору метафор (ВОДА Є ЖИТТЯ – *all life has been drained from me*, ОСІНЬ Є СТАРІСТЬ – *The fall and my time has come*), використання прецедентних текстів в якості цитат і алюзій (*Te be or not to be. Like Jesus to a child*).

Англійськомовний пісенний дискурс є домінуючим у глобальному масштабі. За даними Д. Кристала, більше 90% груп і сольних виконавців сучасної музики співають англійською мовою, причому їхня рідна мова не має значення [30, с. 142]. Однак глобальний характер поширення текстів англійськомовного пісенного дискурсу не може не накладати певний відбиток на ці тексти, головним чином, у плані їхнього спрощення: текст пісні не повинен містити складних граматичних явищ, реалій і ідіом, які можуть виявитися незрозумілими аудиторії, для якої англійська не є рідною мовою [31].

Таким чином, англійськомовний пісенний дискурс слід класифікувати як потужний засіб пропаганди англійської мови, англійської й американської культури з властивими їй цінностями й ідеалами. Слід згадати і про роль Інтернету як окремого позитивного каналу в стимулюванні інтересу до

англомовного пісенного дискурсу, адже в Інтернеті можна знайти текст пісні будь-якого англійськомовного виконавця [22, с. 53].

Тексти англійськомовного пісенного дискурсу є одним з потенційних джерел формування мовної компетенції членів цього мовного співтовариства і цілком можуть використовуватися в процесі породження мовлення.

Ю. Плотницький вважає найбільш суттєвими особливостями текстів англійськомовного пісенного дискурсу їх біологічність та важливу роль таких видів модальності, як волюнтативна, модальність бажаності і можливості при потужній організуючій дії мелодійного компонента [30, с. 142].

Тексти англійськомовного пісенного дискурсу мають «культурологічну стійкість», оскільки вони існують в просторі культури. Однією з важливих причин стійкості цих текстів є їх актуальність у рамках певної соціально-політичної ситуації і широкий громадський резонанс тієї або іншої пісні. Досить згадати в цьому плані пісню Дж. Леннона "*I don't want to be a soldier, mama!*", яка з'явилася в розпал війни у В'єтнамі в 1970 році.

У текстах англійськомовного пісенного дискурсу співіснують як риси масового мистецтва, так і контркультурні і навіть субкультурні тенденції [30, с. 142].

Жанровий простір англійськомовного пісенного дискурсу організований трьома напрямками: поп, рок і реп з властивими їм екстралінгвістичними (ситуація відтворення і сприйняття пісні) і лінгвістичними (тематика і структура творів) характеристиками.

Англійськомовний пісенний дискурс реалізується складною лінгвосеміотичною системою, що включає вербальні, невербальні і знаки змішаного типу, останні поєднують акціональний і вербальний компоненти (ритуал-концерт).

Особливістю пісенних текстів є також те, що вони поєднують в собі мелодійний та вербальний компоненти. У процесі впливу пісні на реципієнта саме мелодійний компонент найефективніше впливає на емоційно-чуттєву

сферу, а вербальний компонент конкретизує і «інформатизує» повідомлення [30, с. 144].

Об'єднання вербальних і невербальних компонентів являє собою певну структуру, що характеризується проявом взаємозалежності складників як у змістовному, так і формальному аспектах. Незважаючи на домінування музичного компонента у тексті пісні, вербальний і мелодійний компоненти нерозривно пов'язані, особливо структурно. Мелодійний компонент організує сприйняття всього тексту пісні, що дозволяє вербальному компоненту виконувати роль віршованого тексту, не досягаючи рівня поезії. Таким чином, мелодійний компонент готує реципієнта до сприйняття вербального компонента на іншому, радше емоційно-чуттєвому, ніж раціонально-аналітичному рівні [22, с. 53].

Серед текстів пісенного дискурсу досить мало суто наративних текстів, в основі переважної більшості з них лежать типові скрипти і фрейми: кохана покидає коханого (чи навпаки), коханці з якоїсь причини не можуть возз'єднатися, між коханими втрачено взаєморозуміння і т.д. [30, с. 146].

У плані римування відмічаються рідкі випадки внутрішньої і наскрізної рими, частіше використовуються такі стандартні способи римування, як парне і перехресне, в цілому ж римування не є «жорстким». Усі властивості і характеристики текстів англійськомовного пісенного дискурсу, так або інакше пов'язані із звучанням, не можуть не піддаватися організуючій дії мелодійного компонента [31, с. 10].

У текстах англійськомовних пісень широко використовуються тропи. Найчастішою є метафора (*"Where life and death are up for grabs"* (Kansas)). Широко вживаються також епітети, перифрази й порівняння, рідше – гіпербола, антономазія і оксюморон [31].

Стосовно синтаксичних особливостей текстів англійськомовного пісенного дискурсу слід зазначити, що тексти пісень в синтаксичному плані неоднорідні, демонструючи як риси високого, так і розмовного стилю. Найбільш помітними рисами текстів англійськомовного пісенного дискурсу є

паралельні конструкції у поєднанні з різними видами повтору, високу частотність питальних і імперативних речень, переважання займенників і дієслів у формах 1-ої і 2-ої особи і досить значне число звертань, що вважається рисами діалогізму, або діалогічності. Рисами, що ріднять англійськомовний пісенний дискурс з розмовним стилем (побутовим дискурсом), є еліпсис формальних частин речень і «дроблення» довгих речень на коротші, на кшталт: “*All the men we got. Well, they're going down the drain*” (T. Waits) [31].

Таким чином, трактуємо пісенний дискурс як родове поняття щодо текстів англійськомовних пісень, для яких є характерними певні мовні особливості, зокрема екстралінгвальні та лінгвістичні. Головною ознакою англійськомовного пісенного дискурсу є його креолізованість, оскільки він об'єднує в собі вербальний і невербальний компоненти.

РОЗДІЛ 2

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОНЦЕПТУ ЛЮДИНА В АНГЛІЙСЬКОМОВНОМУ ПІСЕННОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Номінативне поле концепту ЛЮДИНА у сучасних пісенних текстах

Концепт ЛЮДИНА як основа антропоцентризму є фундаментальним у мовній картині світу індивідуума. У лінгвістиці принцип антропоцентризму застосовується при дослідженні мови як продукту людської діяльності, засобу зберігання досвіду людини, її знань, культури. Мова відображає досвід кожного індивідуума і виявляє не тільки спільне знання, а й своєрідність бачення світу мовцем. Для мовної картини світу важливі три явища, тісно пов'язані між собою: «людина» – «світ» – «мова».

Підґрунтям мовної картини світу є концептуальна картина. Зв'язок концепту з вербальними засобами вираження присутній практично в усіх визначеннях концепту, однак єдності в поглядах щодо конкретних значущих одиниць мови, з якими він співвідноситься, у лінгвоконцептологів поки що немає [7, с. 68]. До засобів вербалізації концептів відносять синоніми, антоніми, метафори та також фразеологічні одиниці. Зважаючи на це, правомірним та найбільш доречним є термін «номінативне поле концепту» [37, с. 66], під яким розуміють сукупність мовних засобів, які репрезентують концепт у певний період розвитку суспільства. Виходячи з цього трактування, до засобів, які формують номінативне поле концепту відносять:

- 1) прямі номінації концепту;
- 2) похідні номінації концепту;
- 3) однокореневі слова;
- 4) контекстуальні синоніми;
- 5) фразеологізми.

Так, концепт ЛЮДИНА в англomовній картині світу представлений розгалуженим номінативним полем, до складу якого входять лексичні та фразеологічні одиниці, об'єднані спільною семантичною ознакою. Ця інтегральна ознака зустрічається у лінгвістичній літературі під різними назвами: класема (В. Гак, І. Арнольд), маркер (Дж. Катц, Дж. Фодор), групова диференційна ознака (О. Селівестрова), інтегральна семантична ознака (Д. Шмелев), ядерна сема (Л. Васильєв) [33, с.158.].

У структурі поля можна виділити такі частини [5, с.26]:

1) ядро поля, що представлене родовою семою – компонентом, навколо якого розгортається поле;

2) центр поля або навколо ядренева зона складається з одиниць, які мають інтегральне, загальне з ядром і між собою, значення;

3) периферія поля складається з одиниць, що є найвіддаленішими за своїм значенням від ядра. Вони деталізують та конкретизують основне значення поля. Зазвичай периферійні елементи перебувають у зв'язку з іншими семантичними полями, утворюючи при цьому лексико-семантичну цільність мовної системи;

4) фрагменти поля є вертикальною ядерною і центрo-периферійною структурою, яка за своєю семантикою утворює окрему гіперo-гіпонімічну (родo-видову) структуру однотипного/різnotипного складу [5, с.26].

С. Денисова зазначає, що семантична будова поля (ядерно-периферійна структура в мові) «утворена не за ознаками бінарної опозиції (релевантність-/нерелевантність), а за принципом градуювання – ступеня виявлення ознак із центром, що складається з ознак високого ступеня детермінованості, і периферії – явищ із високим рівнем варіативності» [12, с.65].

Зокрема, ядро номінативного поля концепту ЛЮДИНА представлено номінаціями, що знаходяться у синонімічних відношеннях: *human, human-being, person, man, individual, people, folks*:

human – being, relating to, or belonging to a person or to people as opposed to animals; having the qualities, faults, and feelings that people have, as opposed to gods, animals, or machines [55];

human being – a person rather than an animal or a machine [55];

person – a human as an individual [61]; a man, woman, or child [55]; the body of a human being; the personality of a human being [58];

man – the human race; a person of either sex [55]; a bipedal primate mammal (*Homo sapiens*) that is anatomically related to the great apes but distinguished especially by notable development of the brain with a resultant capacity for articulate speech and abstract reasoning, and is the sole living representative of the hominid family [58];

individual – a single person or thing, especially when compared to the group or set to which they belong [55]; a particular being or thing as distinguished from a class, species, or collection [58];

people – (plural) human beings making up a group or assembly or linked by a common interest [58]; all the men, women, and children who live in a particular country, or who have the same culture or language [55];

folk – used when speaking informally to a group of people; people, especially those of a particular group or type [55].

Проведений аналіз цих дефініцій показав, що серед виокремлених в англомовних пісенних текстах номінативних одиниць зі спільною семою «людина» лексеми *human/human being* виступають синонімічними домінантами. Ці лексеми є ключовими репрезентантами концепту ЛЮДИНА, його когнітивним центром та поряд з іншими проаналізованими лексемами утворюють ядро номінативного поля цього концепту:

human – 1) *connected with people rather than animals, machines or gods;*

2) *showing the weaknesses that are typical of people, which means that other people should not criticize the person too much;*

3) *having the same feelings and emotions as most ordinary people* [61].

Звернімося до дефініції лексеми *human* у ще одному тлумачному словнику англійської мови (*Dictionary by Merriam-Webster*): *a bipedal primate mammal (Homo sapiens) : a person* [58], що безпосередньо вказує на семантичну близькість іменників *human* та *person*.

Аналіз словникових дефініцій використано для вивчення семантичної структури лексеми «людина», яка репрезентує однойменний концепт, та виявлення диференціальних сем у значенні цього іменника: «розвиненість», «чутливість», «емоційність», «соціальність», «унікальність». Узагальнення дефініцій, поданих у словниках, дозволяє стверджувати, що людина – це унікальна суспільна істота, яка має найвищий ступінь розвитку серед живих організмів: свідомість, розвинені розумові здібності, емоційну сферу.

Поняттєва площина концепту ЛЮДИНА включає семантичне навантаження інших номінативних одиниць: *being, body, character, creature, spirit, soul, face, thing, specimen, jack, joker, world*, котрі функціонують як синонімічні лише в певних фрагментах пісень. Ці контекстуальні синоніми формують навколо ядренневу зону номінативного поля концепту ЛЮДИНА.

Навколо ядренневу зону концепту ЛЮДИНА формують номінативні одиниці однокореневі до лексеми *human*:

- *humanity – people in general; the condition of being human; understanding and kindness towards other people* [55]; *the quality or state of being human* [85];
- *humankind – the whole of the human race, including both men and women* [55];
- *humanize – to make something less unpleasant and more suitable for people; to show that someone has the qualities, weaknesses, etc. that are typical of a human, in a way that makes you more likely to feel sympathy for them* [55];
- *humanly – in a way that is humane (= showing kindness, care, and sympathy)* [55];

- *inhuman* – extremely cruel; lacking in or not influenced by human feeling; not human in an unusual or frightening way [55];
- *inhumane* – cruel to people or animals in not caring about their suffering or about the conditions under which they live [55].

Периферійну зону концепту ЛЮДИНА утворюють колокації, семантичним центром у яких виступає лексема *human*, наприклад:

- *human right* – a basic right (such as the right to be treated well or the right to vote) that many societies believe every person should have [58];
- *human error* – a person's mistake rather than on the failure of a machine [58];
- *human contact* – interaction with other people [58];
- *human interest* – a quality that attracts attention because it involves the experiences of real people [58];
- *human shield* – a person or group of people that is forced to stay in a particular place where they would be hurt or killed if their country attacked it [61].

Периферійну зону концепту ЛЮДИНА також репрезентують фразеологічні звороти та прислів'я, асоціативно пов'язані з людиною:

the milk of human kindness – доброта, співчуття;

the dark side of human nature – темна сторона людської натури;

to put a human face on – наділити щось людськими почуттями;

a man of few words – небагатослівна людина;

a hitman – найманий вбивця;

the best man – боярин;

a morning person – жаворонок;

a people person – душа компанії;

to do something in person – зробити щось особисто;

in the person of somebody – у подобі когось;

pancake person – люди, які читають багато інформації в Інтернеті, але роблять це поверхово.

До цієї зони номінативної площини концепту ЛЮДИНА також належать номінативні одиниці, які позначають людську істоту за допомогою актуалізації конвенційної метонімічної моделі ЧАСТИНА – ЦІЛЕ: *face, head, eyes, smile, lips, heart, mind, brain, hands, feet*.

Також слід зазначити, що у пісенних текстах концепт ЛЮДИНА часто актуалізується за допомогою вживання займенників: *I, you, he/she, we, they*.

Таким чином, універсальний антропоморфний концепт ЛЮДИНА має польову структуру, ядро якої представлено лексичними одиницями *human, human-being, person, man, individual, people, folks*. Навколо ядренневу зону утворюють контекстуальні синоніми *being, body, character, creature, spirit, soul, face, thing, specimen, jack, joker, world*, та однокореневі лексичні одиниці, що походять від ядерної лексеми *human*: *humanity, humankind, humanize, humanly, inhuman, inhumane*, які фігурують лише в окремих фрагментах англійськомовних пісенних текстів. Стійкими словосполученнями та фразеологічними зворотами репрезентовано периферію номінативного поля концепту ЛЮДИНА. Спільний поняттєвий чи асоціативний компонент, як у випадку актуалізації метонімічної моделі ЧАСТИНА-ЦІЛЕ, дозволяє згрупувати лексичні одиниці в одному номінативному полі.

2.2. Метафоричне осмислення образу людини у піснях

У когнітивній лінгвістиці метафора – це певна когнітивна операція, виникнення якої пов'язане зі здатністю людини співвідносити все нове із собою та з об'єктами навколишньої дійсності. Метафора виступає основним способом формування мовної картини світу, яка виникає в результаті когнітивного маніпулювання значеннями, які вже є в мові, для розвитку нових концептів.

Пісенні тексти дуже багаті на образні вислови, у яких ознаки чи властивості одного предмета чи дії переносяться на інший на підставі подібності між ними, у чому і полягає метафоричний перенос.

У пісенному тексті “*Firework*” американської співачки Кеті Пері актуалізується низка предметних метафор, у яких людина порівнюється з різними предметами, зокрема, з пластиковим пакетом: “*Do you ever feel like a plastic bag? / Drifting through the wind / Wanting to start again / Do you ever feel, feel so paper-thin? / Like a house of cards / One blow from caving in*” [79]. У такий спосіб підкреслюється безпорадність та безпомічність людини на фоні зовнішніх обставин, які уособлюються в образі вітру: наче пластиковий пакет несе поривом вітру, так і людина іноді пливе за течією та здатна погоджуватися з суровими обставинами життя. У цьому фрагменті пісні людина також уподібнюється картковому будиночку, що залежить від одного подиву вітру, який неминуче його зруйнує. Такі порівняння безпосередньо акцентують увагу на тому, як легко людина стає об’єктом маніпуляції у різних обставинах та піддається будь-яким змінам, які потроху «вбивають» її.

Образ буревію теж вказує на негаразди, які трапляються у житті: “*You don’t have to feel like a wasted space / You’re original, cannot be replaced / If you only knew what the future holds / After a hurricane comes a rainbow*” [79]. У цих рядках наголошується на позитивному сприйнятті дійсності: як після буревію з’являється веселка, так і в житті після негараздів обов’язково прийдуть чудові зміни. Людина сама по собі оригінальне створіння, яке відрізняється своєю неповторністю. Ніхто не може замінити особистість та її унікальний внутрішній світ.

Ключовою у ліричному тексті є інша предметна метафора, де людина уподібнюється феєрверку: “*Baby, you’re a firework / Come on, let your colors burst <...> Like a lightning bolt, your heart will blow / And when it’s time you know / You just gotta ignite, the light, and let it shine / Just own the night / Like the Fourth of July*” [79]. Семантичний аналіз лексичних одиниць *firework*, *lightning bolt*, *light*, *shine* дозволяє вилучити в них спільну сему «ссяво,

світло» та виокремити відповідний концепт СВІТЛО. Згадане у цьому контексті свято, через зазначення дати його святкування 4го липня, також актуалізує образ феєрверку, адже на День Незалежності США влаштовуються грандіозні салюти. У результаті інтерпретаційно-текстового та концептуального аналізу реконструюємо концептуальну метафору ЛЮДИНА Є СВІТЛО.

Схожим чином описано людину у пісенному тексті британської співачки Елі Голдінг *“Burn”* за допомогою порівняння людей з зірками: *“Cause we got the fire, and we're burning one hell of a something / They, they gonna see us from outer space, outer space / Light it up, like we're the stars of the human race, human race”* [70]. Номінативні одиниці *fire, burn, light up* прямо номінують концепт ВОГОНЬ, у термінах якого осмислюється концепт ЛЮДИНА: ЛЮДИНА Є ВОГОНЬ. Зірки у небі, з якими порівнюється людська раса *like we're the stars of the human race*, вказують на палаючий вогник, що живе усередині кожної людини та освітлює її шлях навіть у всесвітньому просторі.

За допомогою образу свічки людина також порівнюється з вогнем у пісенному тексті Ед Шерана *“Candle in the wind”*: *“And it seems to me you lived your life / Like a candle in the wind / Never knowing who to cling to / When the rain set in <...>Your candle burned out long before / Your legend ever did / Loneliness was tough / The toughest role you ever played / Hollywood created a superstar / And pain was the price you paid”* [69]. Як вже зазначалося, образ вітру уособлює невидимі перепони, що трапляються на шляху людини та можуть привести до несподіваного кінця. Натомість палаючий вогник свічки асоціюється з людиною та її життєвими силами.

Доречним є згадка імені відомої акторки Мерилін Монро, яка пішла з життя ще молодою, вродливою жінкою, обставини життя якої згасили полум'я її земного існування занадто рано.

У пісні “*Who Am I Living For?*” Кеті Перрі теж вказує на внутрішній вогник людини, який здатен змінюватися, рости та розвиватися разом з людиною та тим, що вона переживає наразі:

*“I can feel this light that's inside of me
Growing fast into a bolt of lightning
I know one spark will shock the world, yeah yeah”* [83].

Світло, яке є всередині героїні, швидко переростає в спалах блискавки *bolt of lightning*. Таке перетворення реалізує концепт РОЗВИТОК, що репрезентовано номінативною одиницею *grow* ‘рости’. Інтерпретаційно-текстовий аналіз цього фрагменту дає змогу вилучити концептуальну метафору ЛЮДИНА Є РОЗВИТОК. У такий спосіб у поданому контексті вжито натуроморфну модель метафори, у якій людина порівнюється зі світлом, блискавкою та спалахом.

У пісенному тексті американської співачки Пінк “*Just like fire*” актуалізується також згадана натуроморфна метафорична модель: “*Just like fire, burning out the way / If I can light the world up for just one day / Watch this madness, colourful charade / No one can be just like me any way*” [95]. Лірична героїня бажає «запалити» цей світ своєю неповторною особистістю та змінити його хоч на день, втрутившись у монотонне божевілля та безглузду метушню сьогодення. Основне семантичне навантаження у цьому фрагменті пісні реалізується в останньому рядку “*No one can be just like me any way*”, де наголошується на оригінальності та унікальності кожної окремої людини. Інтерпретаційно-текстовий аналіз дає підстави виокремити концепт УНІКАЛЬНІСТЬ та відповідну концептуальну метафору ЛЮДИНА Є УНІКАЛЬНІСТЬ.

Проте неповторні особистості не живуть у світі ізольовано, натомість їх часто оточує нікчемна частина суспільства: “*And I'm walking on a wire, trying to go higher / Feels like I'm surrounded by clowns and liars*” [95]. Життя змушує людину, наче акробата, ходити по канату та одягати маску клоуна чи брехуна, які у сучасному світі значно легше пристосовуються до обставин

життя. У наведеному контексті актуалізується антропоморфна модель метафори, у якій людина безпосередньо порівнюється з клоунами та брехунами.

Ця думка продовжується в іншому пісенному тексті виконавиці *“Funhouse”*: *“This used to be a funhouse / But now it’s full of evil clowns / It’s time to start the countdown / I’m gonna burn it down, down, down”* [94]. У цьому прикладі звичайні люди перетворюються на злих клоунів, які заповнили всесвіт та яких лірична героїня вирішує знищити.

Антропоморфна метафорична модель, побудована на порівнянні людини з іншою людиною, зокрема актором, реалізується у найпопулярнішій пісні гурту Квін *“The show must go on”*: *“Another hero, / Another mindless crime / Behind the curtain / In the pantomime. / Hold the line. / Does anybody want to take it anymore? / Show must go on. / Show must go on. / Inside my heart is breaking. / My make-up may be flaking. / But my smile still stays on.”* [97]. Життя уподібнюється виставі у цьому контексті, на що вказує уживання номінативних одиниць *hero, curtain, pantomime, make-up, show*, які у певній мірі асоціюються з грою на сцені. Тож кожна людина виступає актором у цій п’єсі під назвою «Життя». У такий спосіб шляхом інтерпретаційно-текстового аналізу виокремлюємо концептуальну метафору ЛЮДИНА Є АКТОР.

З актором порівнюється герой пісні Ріанни *“Take a bow”*: *“Baby, when I know you’re only sorry you got caught / But you put on quite a show / You really had me goin’ / But now it’s time to go / Curtains finally closin’ / That was quite a show / very entertaining / But it’s over now / Go on and take a bow”* [101]. Повтор номінативної одиниці *show* та *curtains* та словосполучення *take a bow* активують концепт АКТОР на мовному рівні та реалізують концептуальну метафору ЛЮДИНА Є АКТОР.

У пісенного тексту *“Roar”* американської співачки Кеті Перрі за допомогою зооморфних метафор відбувається порівняння людини з диким звіром, на кшталт, тигра та лева: *“I got the eye of the tiger, a fighter/*

Dancing through the fire / Cause, I am a champion and you're gonna hear me roar! / Louder, louder than a lion / Cause, I am a champion and you're gonna hear me roar!" [81]. Лірична героїня постає перед слухачем у ролі борця, а образи хижих тварин лише унаочнюють процес боротьби за своє існування, що притаманний усім живим істотам у природньому світі. Номінативна одиниця *fighter* експлікує концепт БОРЕЦЬ, за рахунок якого осмислюється концепт ЛЮДИНА: ЛЮДИНА Є БОРЕЦЬ.

Окрім образів хижаків у наведеному пісенному тексті використано образи комах, а саме: метелика та бджоли: *"Now I'm floating like a butterfly / Stinging like a bee I earned my stripes / I went from zero, to my own hero / You held me down, but I got up"* [81]. У такий спосіб основою зооморфної метафори у цьому випадку є асоціація між людиною та її легкістю, яка нагадує політ метелика. У другому прикладі людина за своїм характером схожа на бджолу, оскільки жало цієї комахи може завдати таких саме болісних відчуттів, як і образи людини.

Семантичне навантаження останнього рядку є безперечно ключовим у розумінні змісту пісні, адже описує у метафоричній манері тяжкий шлях становлення ліричної героїні з самого початку до відчуття себе героєм свого життя: *"I went from zero, to my own hero"* [81]. Номінативна одиниця *hero* активує концепт ГЕРОЙ на мовному рівні та допомагає шляхом концептуального аналізу вилучити концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ГЕРОЙ.

Порівняння людини з твариною актуалізується також у ліричному тексті гурту Флоренс Енд Зе Машін *"Rabbit heart"*: *"Here I am a rabbit hearted girl / Frozen in the headlights / It seems I've made the final sacrifice <...> This is the gift it comes with a price / Who is the lamb and who is the knife <...> I must become a lion hearted girl / Ready for a fight / Before I make the final sacrifice"* [72]. Образ кролика та лева використано для опису боязкої та сміливої людини відповідно. Такі зооморфні метафори базуються на асоціації лева з хижакком та силою, натомість кролика – зі здобиччю та слабкістю у

тваринному світі. У такий спосіб актуалізується думка про те, що людина сама здатна обирати свою позицію: жертви чи мисливця, звідки і питання: *“Who is the lamb and who is the knife”* [72].

Людина порівнюється з птахом у пісні Неллі Фуртадо *“I’m like a bird”*: *“I’m like a bird, I only fly away / I don’t know where my soul is / I don’t know where my home is”* [93]. Уподібнення людини до птаха можливе за рахунок асоціації пташки зі свободою та неналежністю до певного місця проживання. Волелюбна природа птаха та його спроможність змінювати своє перебування вказують на характер людини, яка потребує незалежності та свободи духу. На цій підставі виокремлюємо відповідну концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ПТАХ.

Подібна зооморфна метафора актуалізується і у пісні гурту Бьорді *“Strange birds”*: *“You’ve always loved the strange birds / Now I want to fly into your world / I want to be heard / My wounded wing’s still beating, You always loved the stranger inside / Me, ugly pretty”* [66].

Неодноразове порівняння людини з різними видами тварин дає підстави для реконструкції концептуальної метафори ЛЮДИНА Є ТВАРИНА.

В іншій пісні американської виконавиці Кеті Перрі під назвою *“Thinking Of You”* люди порівнюються теж з тваринами, а саме з рибами, що актуалізує зооморфну метафоричну модель: *“Once I’ve had the best? / You said there’s / Tons of fish in the water / So the waters I will test”* [82]. У метафоричній манері героїня намагається пояснити, що у вирі життєвого потоку ще багато представників протилежної статі, чим збагачується пошук нових претендентів для побудови стосунків. Цікавим є і порівняння її обранця з цукеркою або останніми теплими днями: *“You’re like an Indian summer / In the middle of winter / Like a hard candy / With a surprise center”* [82]. У такий спосіб наголошується на приємних відчуття, які може викликати одна людина в іншій, адже спогади про неї сповнені тепла та несподіванок.

У пісенному тексті австралійської співачки Кайлі Міноуг “*Flower*” реалізується фітоморфна метафорична модель, згідно з якою людина порівнюється з квіткою: “*Distant child, my flower / Are you blowing in the breeze? / Can you feel me as I breathe life into you? / In a while, my flower, somewhere in a desert haze / I know one day, you'll amaze me*” [89]. Для людини, як і для рослини, важливе повітря, яке не дасть їй загинути за несприятливих умов пустелі. Номінація *flower* вербалізує концепт РОСЛИНА, що, у свою чергу, дає підстави реконструювати концептуальну метафору ЛЮДИНА Є РОСЛИНА.

З природними явищами порівнюється людина у пісенному тексті Кеті Перрі “*Pearl*”, що дає змогу вилучити натуроморфні метафори: “*She is a pyramid / But with him she's just a grain of sand <...> She was a hurricane-cane-cane-cane / But now she's just a gust of wind <...>*” [80]. Образи піраміди (предметна метафора) та буревію (натуроморфна метафора) використано для унаочнення образу сильної та непереможної дівчини, якою була лірична героїня. Проте руйнівна сила кохання перетворила її з сильної особистості на слабку істоту залежну від свого чоловіка. В алегоричній манері це показано за допомогою вживання стилістичного тропу мейозису, тобто навмисного зменшення кількісних характеристик об’єкта (розміру) у словосполученнях: *a grain of sand, a gust of wind*. Інше природне явище, з яким порівнюється лірична героїня – лавина. Своєю неприборканістю та нестриманістю, внутрішньою силою, героїня схожа на снігову лавину: “*She was unstoppable / Moved fast just like an avalanche / But now she's stuck deep in cement / Wishing that they never ever met*” [80].

Перераховані природні явища вживаються у наведеному пісенному тексті як символ сили та неприборканості духу сильної особистості. Інтепретаційно-текстовий аналіз пісні дозволяє вилучити концепт СИЛА, у термінах якого осмислюється концепт ЛЮДИНА: ЛЮДИНА Є СИЛА.

Невипадково наявні у тексті пісні і посилання на відому споруду США, яка є символом незалежності та свободи американської нації (*Statue of*

Liberty), та постать національної героїні Франції Жанну Д'Арк (*Joan of Arc*): “*She could be a Statue of Liberty / She could be a Joan of Arc / But she's scared of the light that's inside of her / So he keeps her in the dark*” [80]. Втративши віру у себе, лірична героїня не може побачити світло у своїй душі та набратися хоробрості, щоб віднайти свій стійкий та непереможний дух.

В іншому пісенному тексті Пінк “*What about us*” усі люди порівнюються співачкою з ракетним механізмом: “*We are searchlights, we can see in the dark / We are rockets, pointed up in the stars / We are billions of beautiful hearts / And you sold us down the river too far*” [96]. Проте на відміну від ракети у людини є прекрасне серце, що перетворює його з робота на живу істоту. Саме про це йде мова у пісні гурту Флоренс Енд Зе Машін “*I am not a robot*”: “*You're vulnerable, you're vulnerable / You are not a robot / You're loveable, so loveable / But you're just troubled*” [71]. Вразлива природа людини поряд з потягом відчувати та проявляти емоції вирізняє її з-поміж інших істот.

Хоча добра сторона людського характеру це лише одна його іпостась, що співіснує з «темною» сутністю людини, про що йдеться у пісні гурту Імеджен Драгонс “*Demons*”: “*I want to hide the truth / I want to shelter you / But the beast inside / There's nowhere we can hide <...> When you feel my heat / Look into my eyes / It's where my demons hide*” [75]. Ця думка продовжується в іншому пісенному тексті гурту “*Monster*”: “*I'm taking a stand to escape what's inside me / A monster, a monster, / I've turned into a monster / A monster, a monster / And it keeps getting stronger*” [76]. Номінативні одиниці *beast, demon, monster* зі спільною семою «зло» активують на мовному рівні концепт ЗЛО, за допомогою якого осмислюється концепт ЛЮДИНА: ЛЮДИНА Є ЗЛО.

У негативному руслі описано людину і у пісні “*Whatever it takes*”: “*Tripping in the world could be dangerous / Everybody circling is vulturous / Negative, neposit / Everybody wanting for the fall of man / Everybody praying for the end of times / Everybody hoping they could be the one / I was born to run, I was born for this*” [78]. Людина постає в образі хижої істоти, небезпечної для

інших, яка прагне бути в усьому першою та керувати менш амбітними за неї. У такий спосіб деякі люди порівнюються з конем для перегонів: *“Whip, whip / run me like a race horse”* [78]. Прагнення бути нетиповим часто призводить до зворотного результату, оскільки усі поганці врешті-решт схожі між собою: *“Always had a fear of being typical / Looking at my body feeling miserable”* [78].

У ліричному тексті людину показано як продукт системи та суцільну катастрофу, у той же час саме людина зі всіма своїми вадами – найбільший шедевр Творця у сучасного світу: *“I’m an apostrophe / I’m just a symbol to remind you that there’s more to see / I’m just a product of system, a catastrophe / And yet a masterpiece, and yet I’m half-diseased”* [78]. У такий спосіб у тексті пісні наголошується на прагненні більшості керувати меншістю, яка по суті репрезентує унікальне та талановите суспільство.

Таким чином, у проаналізованих пісенних текстах англійськомовних виконавців людина уподібнюється природнім явищам, предметам, тваринам, рослинам, іншим людям на основі наявності в них спільних ознак та схожості у поведінці. У такий спосіб вилучено низку фітоморфних, зооморфних, натуроморфних, антропоморфних та предметних метафоричних моделей, серед яких домінантні позиції посідають зооморфні (порівняння з левом, тигром, кроликом, птахом, метеликом, бджолою, рибою) та натуроморфні (порівняння зі світлом, вогнем, спалахом, зіркою, буревієм, лавиною) метафори.

2.3. Образно-асоціативних шар концепту ЛЮДИНА у ліричних текстах

Образно-асоціативний шар – це набір концептуальних тропів, що семантично різноманітно «одягають» предметно-почуттєвий шар, виражаючи індивідуально-авторські асоціації та передаючи інформацію не денотативного, узуального, а скоріше конотативного, асоціативного типу [26, с. 277]. Таке образне осмислення предметів і явищ дійсного і уявного світів,

що є результатом когнітивних процесів переробки та трансформації, переданої семантикою одиниць мови та мовлення, називають концептуальним тропом [26, с. 277].

Метафорична концептуалізація, або концептуальна метафора – це аналогове осмислення світу людиною, тобто встановлення аналогії між гетерогенними сутностями різної природи та переосмислення їх у термінах інших сутностей [26, с. 277-278].

У такий спосіб концепт ЛЮДИНА осмислюється за допомогою інших концептів, утворюючи концептуальні метафори, які формують образно-асоціативний шар зазначеного концепту.

Пісенний текст гурту Рег-Ен-Боунс Мен “*Human*” присвячено безпосередньо людині та спробі осягнути її природу: “*Maybe I'm foolish / Maybe I'm blind / Thinking I can see through this / And see what's behind / Got no way to prove it / So maybe I'm blind / But I'm only human after all / I'm only human after all / Don't put your blame on me*” [99]. Ліричний герой наголошує на тому, що він лише людина і не може знати напевно як жити правильно, як приймати правильні рішення, і що буде далі. Кожен має право помилятися, втрачати здоровий глузд та закривати очі на важливі дрібниці: “*I'm only human / I make mistakes*” [99]. Ці уроки потрібні щоб ставати мудрішими та більш відповідальними. Люди звикли звинувачувати інших у своїх проблемах або перекладати відповідальність за свої вчинки: “*Some people got the real problems / Some people out of luck / Some people think I can solve them / Lord heavens above / I'm only human after all*” [99]. Тому виконавець пісні нагадує, просту істину: людина – це лише людина, і тільки Господь над нами може щось вирішувати.

У пісні Майкла Джексона “*We are the world*” ліричний герой наголошує на тому, що кожна людина сама відповідальна за свій вибір, оскільки саме ми створюємо світ навколо нас та моделюємо нашу реальність: “*We are the world / We are the children / We are the ones who make a brighter day / So let's start giving. / There's a chance we're taking / We're taking our own lives...*” [91]. У

поданому контексті імпліковано концепт ТВОРЕЦЬ: лексема *children* викликає асоціації з продовженням людського роду та життя у прямому значенні, натомість словосполучення *make a brighter day* розуміємо у переносному значенні як творення світлого майбутнього. У такий спосіб людина виступає творцем свого всесвіту, що дає підстави реконструювати концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ТВОРЕЦЬ, де концепт ЛЮДИНА активується на мовному рівні уживанням займенника *we* замість іменника *people*.

Схожим чином за допомогою займенника *we* об'єктивується концепт ЛЮДИНА у пісенному тексті гурту Квін “*We are the champions*”: “*But it's been no bed of roses, / No pleasure cruise. / I consider it a challenge before the whole human race, / And I ain't gonna lose... / We are the champions, my friends. / And we'll keep on fighting 'til the end. / We are the champions. / No time for losers / 'Cause we are the champions of the world.*” [98]. До того ж, концепт ЛЮДИНА реалізується за рахунок уживання іменника *friends* та іменникової фрази *the whole human race*. У цьому фрагменті ліричний герой буквально закликає до боротьби усе людство. Складність життєвого шляху не страшить його, бо він сприймає це не як приємну подорож, а як випробування, і вірить у перемогу людини над усіма негараздами. У наведеному прикладі пісні людина постає в образі борця: інтерпретаційно-текстовий аналіз дозволяє вилучити концептуальну метафору ЛЮДИНА Є БОРЕЦЬ, у якій концепт БОРЕЦЬ вербалізується дієсловом *fight* у герундіальній формі.

У тексті пісні гурту Колдплей “*Champion of the world*” людину теж зображено як борця за власне майбутнє: “*No referee, don't stop the fight / Everyone can see I'm hurt / But I'll stand before conquistadors / 'Til I'm champion of the world*” [67]. Номінативна одиниця *champion* в останніх проаналізованих ліричних текстах імплікує концепт ПЕРЕМОЖЕЦЬ, у термінах якого осмислюється концепт ЛЮДИНА: ЛЮДИНА Є ПЕРЕМОЖЕЦЬ.

Пісенний текст гурту Мьюз “*Butterflies and hurricanes*” також присвячено випробуванням життя, що виражено за допомогою словосполучення *fights and battles* у наведеному прикладі: “*Change, /*

Everything you are / And everything you were / Your number has been called / Fights and battles have begun / Revenge will surely come / Your hard times are ahead / You've got to be the best / You've got to change the world / And you use this chance to be heard / Your time is now" [92]. Інтерпретаційно-текстовий аналіз поданого фрагменту дає підстави реконструювати концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ТВОРЕЦЬ, оскільки людина виступає тією рушійною силою, яка здатна змінити світ на краще: *"You've got to change the world"* [92].

У ліричному тексті Селени Гомез *"Kill 'em with kindness"* співачка закликає скласти зброю та на будь-які антигуманні дії відповідати лише добром: *"The world can be a nasty place / You know it, I know it, yeah / We don't have to fall from grace / Put down the weapons you fight with / Kill 'em with kindness"* [102]. На думку виконавиці, добро може врятувати цей жахливий світ: якщо замість брехні та образ казати добрі та приємні речі, людство позбавиться негативного світобачення. У метафоричній манері показано інформаційну війну, яка наразі має жорстокі наслідки: *"Your lies are bullets / your mouth's a gun / And no war or anger was ever won"* [102]. Номінативна одиниця *kindness* активує концепт ДОБРО на мовному рівні, за допомогою якого осмислюється концепт ЛЮДИНА: ЛЮДИНА Є ДОБРО.

Людина приходить у цей світ невинним створінням, а потім вже обирає свій шлях добра та справедливості або зла та жорстокості. Так, у пісенному тексті гурту Флоренс Енд Зе Машін *"Spectrum"* мова йде саме про чистоту людської душі від народження: *"When we first came here / We were cold and we were clear / With no colour on our skin / We were light and paper-thin / And when we first came here / We were cold and we were clear / With no colour on our skin / 'Till you let the spectrum in / Say my name / And every colour illuminates"* [73]. Метафоричний опис душі людини, яка не має кольору та відрізняється прозорою та невагомою оболонкою, передає чистоту думок та світлу енергетику новонародженого. Лише згодом людина наповнюється різними барвами, які визначаються її вчинками, помилками, сподіваннями та наче

ім'я характеризують її внутрішній стан. Тобто людина є вмістилищем різних якостей та емоцій, і лише вона сама обирає як транслювати свій образ у світ. У такий спосіб інтерпретаційно-текстовий аналіз поданого фрагменту дозволяє вилучити концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ВМІСТИЛИЩЕ.

Іноді людину настільки поглинають емоції, що стає складно зрозуміти вчинки інших: *“God, I'm only human, trying to face it all / But I don't want to get emotional <...> But people can be so mean, and I don't understand why / And when they say I can't sing, I just want to die”* [86]. У пісні Кеши *“Emotional”* вже сама назва вказує на емоційність людини. У подальшому інтерпретаційно-текстовому аналізі це дає можливість виокремити концепт ЕМОЦІЯ, у термінах якого осмислюється концепт ЛЮДИНА: ЛЮДИНА Є ЕМОЦІЯ.

У ліричному тексті гурту Колдплей *“Everyday life”* мова йде про те, що люди переживають однаковий спектр емоцій і в цьому вони повністю рівні: *“What kind of world do you want it to be? / I'm I the future or the history? / 'Cause everyone hurts / Everyone cries / Everyone tells each other all kinds of lies / Everyone falls / Everybody dreams and doubts / Got to keep dancing when the lights go out / How in the world I am going to see? / You as my brother / Not my enemy?”* [68]. Вміння відчувати та мислити робить людину найвищою істотою на Землі, проте це дає і багато підстав для ворожнечі між собою. Кожного дня люди пишуть нову історію та створюють майбутнє, бо люди і є саме життя. У такий спосіб шляхом інтерпретаційно-текстового аналізу поданого фрагменту пісні реконструюємо концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ЖИТТЯ. Ця думка унаочнена і у назві пісенного тексту *everyday life* «повсякденне життя».

У пісенному тексті співачки Кеши *“Out Alive”* теж об'єктивується ця концептуальна метафора: *“Fate doesn't leave us time to waste / Weaving through the human race / 'Till we run out of air to breathe / But no one's getting out alive / All the gold on earth, it won't buy time / So we might as well give up the fight / Live it up tonight”* [87]. Життя описується як прекрасна та тендітна річ, яку

неможливо купити ні за які скарби світу: *“Life, a beautiful and fragile thing / Floating in the galaxy / I'm gonna let it set me free / Now is all we really ever have / Open your eyes and don't look back”* [87]. Поки людина дихає, вона повинна насолоджуватися усіма моментами свого прекрасного існування.

У пісні *“Earth Song”* Майкла Джексона підкреслюється руйнівна сила людини та її неспроможність цінувати багатства навколишнього світу: *“What have we done to the world / Look what we've done / What about all the peace / That you pledge your only son <...> Did you ever stop to notice / All the children dead from war / Did you ever stop to notice / The crying Earth the weeping shores?”* [90].

Прийменники *we, yours* та *mine* в контексті цієї пісні уособлюють усіх мешканців нашої планети, усіх тих людей, які використовують ресурси природи кожного дня та мають негативний вплив на неї.

Велика кількість повторів питального слова *what* акцентує увагу слухача на проблему взаємодії людей між собою та з природою, оскільки людина як частина цього світу, безпосередньо впливає на нього й несе відповідальність за всі ті вчинки, які шкодять стану навколишнього середовища. У такий спосіб шляхом інтерпретаційно-текстового аналізу виокремлюємо концептуальну метафору ЛЮДИНА Є РУЙНІВНИК, де цільовий домен ЛЮДИНА осмислюється за допомогою концепту-джерела РУЙНІВНИК. Номінативні одиниці *kill, dust, tear apart, fall down, death* мають спільну сему «руйнування» та імплікують концепт РУЙНІВНИК.

У пісні гурту Імеджен Драгонс *“Natural”* виконавці наголошують на природньому інстинкті людини до боротьби за виживання: *“Just another product of today / Rather be the hunter than the prey / And you're standing on the edge, face up 'cause you're a Natural”* [77]. Цю думку унаочнено вживанням антонімічних за семантикою іменників *hunter :: prey*, адже фізично та морально сильніші представники людської раси асоціюються з мисливцями, а більш слабкі – зі здобиччю. Це дає підстави реконструювати концептуальну

метафору ЛЮДИНА Є МИСЛИВЕЦЬ, де концепт МИСЛИВЕЦЬ вербалізовано іменником *hunter*.

Іншу інтерпретацію концепту ЛЮДИНА спостерігаємо в пісенному тексті гурту РегЕнБоун Мен “*Innocent man*”: “*I’ve been a victim of some sorry circumstance / That was committed by somebody else’s hand / And only heaven knows how I’ve ended up so broke / I ain’t guilty but I’m left fearing the stand*” [100]. Концепт ЖЕРТВА у поданому прикладі активується на мовному рівні вживанням номінативної одиниці *victim*. У такий спосіб виокремлюємо відповідну концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ЖЕРТВА.

Пісня гурту Імеджен Драгонс “*Believer*” присвячена людині, яка не втрачає віри у себе та сама воліє бути на чолі свого життя: “*Send a prayer to the ones up above / All the hate that you’ve heard has turned your spirit to a dove / Your spirit up above*” [74]. Номінативні одиниці *spirit*, *prayer*, *believer* та *dove* як біблійний символ миру об’єктивують концепт ВІРА, що дає підстави вилучити концептуальну метафору ЛЮДИНА Є ВІРА.

Виконавиця іншої пісні “*Bastards*” зазначає, що світ сповнений покидьків та підлих, злих людей, які намагаються зламати тебе: “*Don’t let the bastards get you down, oh no / Don’t let the assholes wear you out / Don’t let the mean girls take the crown / Don’t let the scumbags screw you ’round / Don’t let the bastards take you down / Been underestimated my entire life / I know people gonna talk shit (da da da da), and darling, that’s fine / But they won’t break my spirit, I won’t let ’em win / I’ll just keep on living, keep on living, oh / The way I wanna live*” [84]. У цій круговерті брехні та лицемірства складно продовжувати жити як раніше і не втрачати стійкість духу. Семантичний аналіз словосполучення *break my spirit* дає підстави виділити концепт СТІЙКІСТЬ та відповідну концептуальну метафору ЛЮДИНА Є СТІЙКІСТЬ.

Як вже зазначалося, за своєю природою людина – борець: “*We are the misfits / We are the bad kids / The degenerates / We ain’t perfect but alright / Love us or hate us / Nothin’ can break us / Better believe us / Times, they are changing tonight*” [88]. Цю думку унаочнено і у ліричному тексті Кеши

“Warrior”: *“We were born to break the doors down / Fightin' till the end / It's something that's inside of us / It's how we've always been”* [88].

У пісні Еліс Мертон *“No roots”* лірична героїня своїм потягом до свободи нагадує кочовий народ – циган: *“I build a home and wait for someone to tear it down / Then pack it up in boxes, head for the next town running / 'Cause I've got memories and travel like gypsies in the night / And a thousand times I've seen this road / A thousand times / I've got no roots, but my home was never on the ground”* [63]. Словосполучення *no roots* підкреслює відсутність у героїні дому та її волелюбний характер.

Кожна людина має право бути вільною та незалежною і обирати де їй жити. Проте деякі люди за це право змушені боротися. Про це співає Бійонсі у пісні *“Proud to be an American”*: *“And I'm proud to be an American / Where at least I know I'm free / And I won't forget the men who died / Who gave that right to me / And I gladly stand up next to you / And defend her still today / 'Cause there ain't no doubt I love this land / God Bless the USA”* [65]. У наш час свобода сприймається як даність і люди перестали надавати їй першочергового значення. Але були часи коли свободу треба було вибороти, щоб сучасні покоління мали змогу пишатися нею. Інтерпретаційно-текстовий аналіз поданих контекстів уможливив виявлення концептуальної метафори ЛЮДИНА Є СВОБОДА, де концепт СВОБОДА імпліковано у семантиці номінативних одиниць *gypsies, no roots* та експліковано прикметником *free*.

Героїня іншої пісні співачки Кеши *“Change my mind”* описує втрату свободи як ув'язнення та відчуття неповноцінності: *“Self-sufficient, independent / Never needed anyone else / Commitment's like prison / I won't let you lock me up”* [85]. Прагнення залишатися незалежною стоїть на заваді навіть особистому життю дівчини.

Інша якість, якої бракує людині у сучасному світі, є чесність. Про це йде мова у пісенному тексті Бійонсі *“Honesty”*: *“If you search for tenderness / It isn't hard to find / You can have the love you need to live / But if you look for truthfulness / You might just as well be blind / It always seems to be so hard to give*

/ Honesty / Is such a lonely word / Everyone is so untrue / Honesty / Is hardly ever heard / And mostly what I need from you” [64]. Лірична героїня з розпачем зазначає відсутність чесних людей навколо. Уживання номінативної одиниці *untrue* та словосполучення *hard to give* уможлиблює вилучення концептуальної метафори ЛЮДИНА Є НЕЧЕСНІСТЬ.

Натомість в іншому фрагменті пісні актуалізується інша концептуальна метафора – ЛЮДИНА Є ЛЮБОВ: *“I can find a lover, I can find a friend / I can have security until the bitter end / Anyone can comfort me with promises again / I know, I know”* [64]. Концепт ЛЮБОВ імпліковано у семантиці номінативних одиниць *lover, friend* та експліковано номінацією *love*: *“You can have the love you need to live”* [64].

Отже, у результаті концептуального аналізу англійськомовних пісенних текстів вилучаємо в образно-асоціативному шарі концепту ЛЮДИНА 26 концептуальних метафор, котрі можна представити у вигляді схеми (Див. Рис. 2.1).

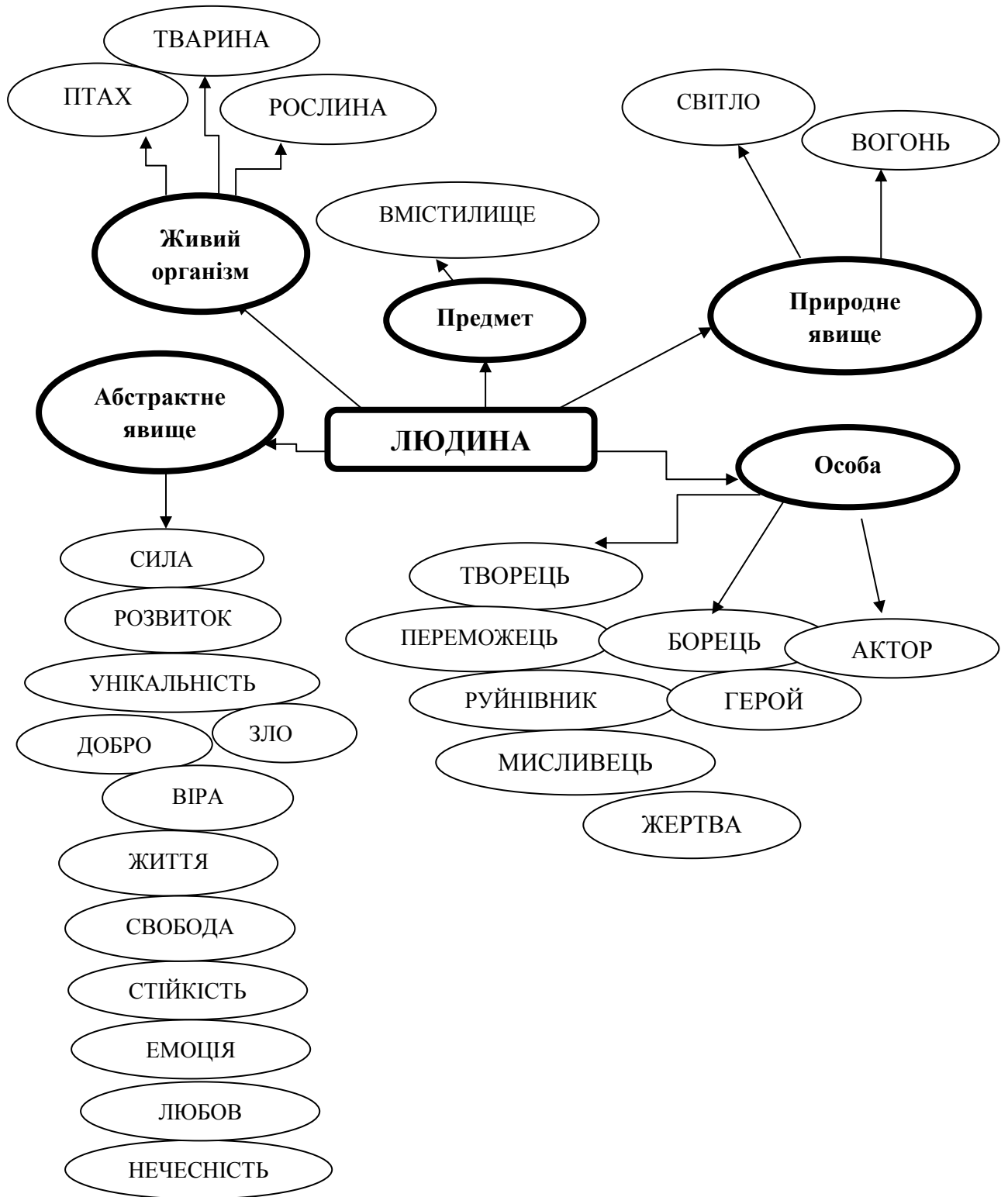

Рис. 2.1. Образний простір концепту ЛЮДИНА в англійськомовних пісенних текстах

Проаналізовані пісенні тексти дозволили реконструювати образний простір концепту ЛЮДИНА, який реалізує узагальнене сприйняття людської істоти, уподібнюючи її: *абстрактним явищам*: УНІКАЛЬНІСТЬ, СИЛА, ДОБРО, ЗЛО, ВІРА, ЖИТТЯ, СТІЙКІСТЬ, СВОБОДА, ЕМОЦІЯ, ЛЮБОВ, НЕЧЕСНІСТЬ, РОЗВИТОК; *особі*: АКТОР, ПЕРЕМОЖЕЦЬ, БОРЕЦЬ, ГЕРОЙ, ТВОРЕЦЬ, РУЙНІВНИК, МИСЛИВЕЦЬ, ЖЕРТВА; *природньому явищу*: СВІТЛО, ВОГОНЬ; *предмету*: ВМІСТИЛИЩЕ; *живому організмові*: ПТАХ, РОСЛИНА, ТВАРИНА. Найчастіше людина порівнюється з абстрактними явищами у поданому матеріалі дослідження.

ВИСНОВКИ

У ході нашого дослідження ми дійшли таких висновків.

У руслі когнітивної лінгвістики концепт розглядається як багатомірне ментальне утворення, квант знання, який відображає зміст усієї людської діяльності, є результатом зіткнення словникового значення слова з особистим і народним досвідом людини та вербалізується у слові, словосполученні, фразеологізмі й інших знакових формах.

У контексті нашого дослідження було виявлено особливості репрезентації концепту ЛЮДИНА в англійськомовному пісенному дискурсі.

Пісенний дискурс трактуємо як родове поняття щодо текстів англійськомовних пісень, для яких є характерними певні мовні особливості, зокрема екстралінгвальні та лінгвістичні. Головною ознакою англійськомовного пісенного дискурсу є його креолізованість, оскільки він об'єднує в собі вербальний і невербальний компоненти. Як комбінований тип дискурсу пісенний дискурс включає інструментально-вербальні жанри, що поєднують у собі тексти й музику, та вербальні жанри, які містять тексти без музичного супроводу. Англійськомовний пісенний дискурс виділяється як один з жанрів молодіжної субкультури з властивими йому екстралінгвістичною (учасники, хронотоп (часопростір), цілі, цінності, функції) і лінгвістичною (тематика, структура творів, лінгвосеміотичні засоби) специфікою.

Слідом за А. Приходько, концепт ЛЮДИНА відноситься до універсальних концептів антропоморфного порядку. В англійськомовних піснях концепт ЛЮДИНА має польову структуру та представлений здебільшого такими мовними репрезентантами: *human, human-being, person, man, individual, people, folks*. Навколо ядерневу зону утворюють контекстуальні синоніми *being, body, character, creature, spirit, soul, face, thing, specimen, jack, joker, world*, та однокореневі лексичні одиниці, що походять від ядерної лексеми *human*: *humanity, humankind, humanize,*

humanly, inhuman, inhumane, які фігурують лише в окремих фрагментах англійськомовних пісенних текстів. Стійкими словосполученнями та фразеологічними зворотами репрезентовано периферію номінативного поля концепту ЛЮДИНА. На периферії поля знаходяться і номінації, які позначають людину метонімічно (асоціація частини тіла і усієї людини), та займенники типу *we, they, he/she, you, I*, що дає змогу слухачу асоціювати себе з ліричними героями.

Нерідко людину зображено метафорично, що розкриває індивідуально-авторське її тлумачення різними співаками. У такий спосіб у проаналізованих ліричних текстах людина уподібнюється природнім явищам, предметам, тваринам, рослинам, іншим людям на основі наявності в них спільних ознак та схожості у поведінці. Серед вилучених фітоморфних, зооморфних, натуроморфних, антропоморфних та предметних метафоричних моделей, домінантні позиції посідають зооморфні (порівняння з левом, тигром, кроликом, птахом, метеликом, бджолою, рибою) та натуроморфні (порівняння зі світлом, вогнем, спалахом, зіркою, буревієм, лавиною) метафори.

Шляхом інтерпретаційно-текстового аналізу пісенних текстів виявлені концептуальні метафори, які утворюють образно-асоціативний шар концепту ЛЮДИНА та уможливають його різне розуміння як: абстрактного явища, особи, явища природи, предмету, живого організму. Аналіз мовного матеріалу показав, що в англійськомовних пісенних текстах концепт ЛЮДИНА найчастіше уподібнюється абстрактним явищам.

Виявлені концептуальні метафори засвідчують, що концепт ЛЮДИНА є амбівалентним та може бути як позитивно маркованим, тобто осмислюється у термінах більшості позитивних концептів (УНІКАЛЬНІСТЬ, ДОБРО, ВІРА, ЖИТТЯ, СВОБОДА, ЕМОЦІЯ, ЛЮБОВ, ПЕРЕМОЖЕЦЬ, БОРЕЦЬ, ГЕРОЙ, ТВОРЕЦЬ, ПТАХ, РОСЛИНА, ТВАРИНА, СВІТЛО, ВОГОНЬ, ВМІСТИЛИЩЕ, РОЗВИТОК, СТІЙКІСТЬ, СИЛА), так і більш негативно забарвленим (НЕЧЕСНІСТЬ, ЗЛО, АКТОР, РУЙНІВНИК, МИСЛИВЕЦЬ, ЖЕРТВА).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с.
2. Безугла Л.Р., Бондаренко Є.В. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен / Під заг. ред. Шевченко І.С.: Монографія. – Харків: Константа, 2005. – 356 с.
3. Болдырев Н. Н. Антропоцентричность языка с позиций разных культур / Николай Николаевич Болдырев // Филология и культура : материалы III Междунар. научн. конф. – Тамбов : Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2001. – Ч. 1. – С. 15–20.
4. Белова А. Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у сучасній лінгвістиці / А. Д. Белова // Іноземна філологія: зб. наук. пр. КНУ ім. Т. Шевченка. – 2000. – № 32. – С. 11–14.
5. Вежбицька А. Семантические универсалии и описания языков / Пер. с англ. А. Д. Шмелева под ред. Т. В. Булыгиной. – М.: Языки русской культуры, 1999. – 780 с.
6. Вердиева З. Н. Семантические поля в современном английском языке / З. Н. Вердиева. – М.: Высшая школа, 1986. – 120 с.
7. Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становления антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачев // Филологические науки. – 2001. – № 1. – С. 64–72.
8. Гайдук Г. В. Концепт як базове поняття когнітивної лінгвістики [Електронний ресурс] / Г. В. Гайдук. – Режим доступу: [«http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Philologia/3_117439.doc.html»](http://www.rusnauka.com/27_SSN_2012/Philologia/3_117439.doc.html).
9. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу: [монографія] / І. О. Голубовська. – К.: «Логос», 2004. – 284 с.

10. Гришкова Н. В. Концепт як мовно-культурний феномен / Н. В. Гришкова // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Сер.: Філологічна. – 2009. – Вип. 11. – С. 187–193.
11. Гумбольдт В. Язык и философия культуры / В. Гумбольдт. – М.: Прогресс, 1985. – 451 с.
12. Денисова С. П. Типологія категорій лексичної семантики / С. П. Денисова. – К.: Вид-во Київського держ. лінгвістичного ун-ту, 1996. – 294с.
13. Ефремов В. А. Теория концепта и концептуальное пространство / В. А. Ефремов // Известия РГПУ им. А. И. Герцена. – 2009. – № 104. – С. 96–106.
14. Заболотська О. В. Образно-асоціативний шар художнього концепту КОХАННЯ у поетичних текстах Л. Х'юза [Електронний ресурс] / О. В. Заболотська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Лінгвістика. – 2015. – Випуск 22. – С. 195–201. – Режим доступу : http://linguistics.kspu.edu/Issue_22/p-195-201.
15. Ишмуратов А. Т. Логико-когнитивный анализ онтологии дискурса: учебник [Текст] / А. Т. Ишмуратов. –К.: Наук. Думка, 1994.– 252с.
16. Карасик В. И. Культурные концепты: Проблема ценностей / В. И. Карасик // Языковая личность: культурные концепты: Сб. науч. тр. – Волгоград: Перемена, 1996. – С. 3–16.
17. Карасик В. И. Ценностная картина мира: межкультурный аспект / В. И. Карасик// Языковое сознание: содержание и функционирование. XIII Междунар. симп. по психолингвистике и теории коммуникации: Тез. докладов / Под ред. Е. Ф. Тарасова. – М.: РАНИЯ, 2000. – С. 106–107.
18. Карасик В. И. Языковой круг. Личность, концепты, дискурс. / В. И. Карасик. – М.: Гнозис, 2004. – 392 с.
19. Крюкова Г.А. Концепт. Определение объема содержания понятия [Електронний ресурс] / Г.А. Крюкова. – Режим доступу:

- <http://cyberleninka.ru/article/n/kontsept-opredelenie-obema-soderzhaniya-ponyatiya>.
20. Кубрякова Е. С. Концепт // Краткий словарь когнитивных терминов / Е. С. Кубрякова, В. Е. Демьянков, Ю. Г. Панкрац, Л. Г. Лузина / Под общ. ред. Е. С. Кубряковой. – М.: Издательство МГУ, 1996. – С. 90–93.
 21. Кубрякова Е. С. Начальные этапы становления когнитивизма: лингвистика – психология – когнитивная наука / Е. С. Кубрякова // ВЯ. – 1994. – № 4. – С. 34–46.
 22. Кузнецова М.О. Англомовний пісенний дискурс у контексті лінгвокультури (на матеріалі поп-пісень ХХІ століття) / М.О. Кузнецова, А.М. Ходус // Наук. вісн. Міжнарод. гуман. ун-ту. Сер.: Філологія. – 2017. – № 29. – Т.2. – С. 53 – 56.
 23. Лихачев Д.С. Концептосфера русского языка [Электронный ресурс] / Д.С. Лихачев // Серия литературы и языка – 1993. – Том 52 (1). – С. 3–9. – Режим доступа: <http://feb-web.ru/feb/izvest/1993/01/931-003.html>.
 24. Маслова В. А. Когнитивная лингвистика: [монографія] / В. А. Маслова. – К. – 2004. – 256 с.
 25. Нерознак В. П. От концепта к слову: к проблеме филологического концептуализма / В. П. Нерознак // Вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков. – Омск, 1998. – С. 80–85.
 26. Ніконова В. Г. Трагедійна картина світу в поетиці Шекспіра: [монографія] / В. Г. Ніконова. – Дніпропетровськ: Видавництво ДУЕП, 2007. – 364 с.
 27. Никитин М. В. Курс лингвистической семантики / М. В. Никитин. – СПб.: НЦПД, 1996. – С. 758.
 28. Павиленис Р. И. Проблема смысла: современный логико-философский анализ языка / Р. И. Павиленис. – М.: Мысль. – 1983. – 286 с.
 29. Панченко О.О. Номінативне поле концепту LOVE в сучасній англійській мові / О.О. Панченко // Нова філологія. Збірник наук. праць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2014. – №61. – С. 69-72.

30. Плотницкий Ю. Е. Англоязычный песенный дискурс как компонент массовой культуры // Bridging linguistics and methodology: Материалы и тезисы докладов VIII Межрегиональной научно-практической конференции. – Самара, 2003. – С. 141-146.
31. Плотницкий Ю. Е. Лингвостилистические и лингвокультурные характеристики англоязычного песенного дискурса: автореф. дисс. ... к. филол. н. / Ю.Е. Плотницкий. – Самара, 2005. – 21 с.
32. Попова З.Д. Когнитивная лингвистика / З.Д. Попова, И.А.Стернин. – М.: АСТ: Восток–Запад, 2007. – 314 с.
33. Попова З. Д. Лексическая система языка – Изд. 2, доп и испр./ З. Д. Попова, И. А.Стернин. – Воронеж: Изд-во ВГУ, 2007. – 178 с.
34. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М. : АСТ : Восток-Запад. – 2010. – 314 с.
35. Попова З. Д., Стернин И. А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – Воронеж: Изд-во Воронеж, 2000. – 30 с.
36. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А. М. Приходько. – Запоріжжя: Прем'єр, 2008. – 332 с.
37. Рудакова А.В. Когнитология и когнитивная лингвистика / А.В. Рудакова. – Воронеж: «Истоки», 2004. – 80 с.
38. Селиванова Е. А. Когнитивная ономазиология: [монография] / Е. А. Селиванова – К.: Издательство украинского фитосоциологического центра, 2000. – 248 с.
39. Селіванова О. О. Основи теорії мовної комунікації: Підручник / О. О. Селіванова. – Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2011. – 350 с.
40. Серажим К. С. Термін «дискурс» у сучасній лінгвістиці / К. С. Серажим // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. – Харків : Константа, 2003. – С. 7–12.

41. Синельникова Л. Н. Социоллингвистика: настоящее время / Л. Н. Синельникова // Социоллингвистика: XXI век. – Луганск : Знание, 2002. – 296 с.
42. Слышкин Г.Г. Лингвокультурные концепты и метаконцепты: дис. док. филолог. наук: 10.02.19 / Геннадий Геннадьевич Слышкин. – Волгоград, 2004. – 327 с.
43. Степанов Ю.С. Концепт [Электронный ресурс] / Ю.С. Степанов. – Режим доступа: <http://ec-dejavu.ru/c/Concept.html>
44. Стернин И. А. Методика исследования структуры концепта / И. А. Стернин // Методологические проблемы когнитивной лингвистики. – Воронеж. – 2001. – С. 58 – 65.
45. Стефаник Х. Термін концепт: діалог лінгвістики та літературознавства [Електронний ресурс] / Х. Стефаник – Режим доступу: [«http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4214/1/Stefanyk%20.pdf»](http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4214/1/Stefanyk%20.pdf).
46. Сулейменова Э. Д. Понятие смысла в современной лингвистике / Э.Д. Сулейменова. – Алма-Ата: Мектеп, 1989. – 160 с.
47. Таценко Н. В. «Концепт» як ключове поняття когнітивної лінгвістики / Н. В. Таценко // Вісник Сумського державного університету. Серія Філологія., 2008. – №1. – С. 105–110.
48. Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / В. Н. Телия – М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. – 246 с.
49. Филатова А. Концепт ИНТЕЛЛИГЕНЦИЯ в смысловом пространстве современной русской культуры / А. Филатова // Логос, 2005. – № 6 (51). – С. 206-217.
50. Хайчевская Т. А. Концепт метель и его диалектическое осмысление в одноименной повести А.С. Пушкина / Т. А. Хайчевская // Менталитет. Концепт. Гендер. – Кемерово: Кузбассвузиздат; Landau: Empirische Pädagogik. – 2000. – С. 145 – 147.

- 51.Чернявская В. Е. Дискурс как объект лингвистических исследований / В. Е. Чернявская // Текст и дискурс. Проблемы экономического дискурса. – СПб, 2001. – С. 11–22.
- 52.Шевченко І. С. Проблеми типології дискурсу / І. С. Шевченко, О. І. Морозова // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. – Харків : Константа, 2005. – С. 233–236.
- 53.Шевченко О.В. Тематическое своеобразие песенных текстов как способ реализации функций жанров песенного дискурса / О.В. Шевченко // Известия Рос. Гос. пед. ун-та им. А.И. Герцена. – Вып. №115, 2009. – С. 242 – 249.
- 54.Шейгал Е. И. Семиотическое пространство политического дискурса : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.19 / Е. И. Шейгал. – Волгоград, 2000. – 440 с.
- 55.Cambridge Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://dictionary.cambridge.org>
- 56.Claunser T.C. Domains and image schemas / T.C. Clausner, W. Croft // Cognitive Linguistics. – 1999. – Vol. 10, No. 1. – P. 1 – 31.
- 57.Croft W., Cruse D. A. Cognitive Linguistics / W. Croft, D. A. Cruse. – Cambridge: Cambridge University Press, 2004. – 356 p.
- 58.Dictionary by Merriam-Webster [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://www.merriam-webster.com>
- 59.Gibbs Jr., Raymond W. Why many concepts are metaphorical / Jr. Gibbs, W. Raymond // Cognition. – 1996. – 61. – P. 309–319.
- 60.Levin S. R. Language, Concepts and Worlds / S. R. Levin // Metaphor and Thought / Ed. by A. Ortony. – Cambridge: Cambridge University Press, 1993. – P. 112–123.
- 61.Oxford Dictionary [Электронный ресурс] – Режим доступа: <https://lexico.com>
- 62.Stubbs M. Discourse Analysis: The Sociolinguistic Analysis of Natural Language / M. Stubbs. – Oxford, 1983. – 288 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

63. Alice Merton – No roots [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.amalgama-lab.com/songs/a/alice_merton/no_roots.html
64. Beyoncé – Honestу [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.azlyrics.com/lyrics/beyonceknowles/honesty.html>
65. Beyoncé – Proud to be an American [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://genius.com/Beyonce-proud-to-be-an-american-lyrics>
66. Birdy – Strange birds [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.azlyrics.com/lyrics/birdy/strangebirds.html>
67. Coldplay – Champion of the world [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.amalgama-lab.com/songs/c/coldplay/champion_of_the_world.html
68. Coldplay – Everyday life [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://genius.com/Coldplay-everyday-life-lyrics>
69. Ed Sheeran – Candle in the wind [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://genius.com/Ed-sheeran-candle-in-the-wind-lyrics>
70. Ellie Goulding – Burn [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.amalgama-lab.com/songs/e/ellie_goulding/burn.html
71. Florence and the Machine – I’m not a robot [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://drlrcs.com/i/Qi708QcRBvsB/florence-and-the-machine-i-am-not-a-robot>
72. Florence and the Machine – Rabbit heart [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.azlyrics.com/lyrics/florencethemachine/rabbitheartraiseitup.html>
73. Florence and the Machine – Spectrum [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://en.lyrsense.com/florence_and_the_machine/spectrum

74. Imagine Dragons – Believer [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/imaginedragons/believer.html>
75. Imagine Dragons – Demons [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/Imagine_dragons/demons
76. Imagine Dragons – Monster [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/Imagine_dragons/monster_id
77. Imagine Dragons – Natural [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/Imagine_dragons/natural_id
78. Imagine Dragons – Whatever it takes [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/Imagine_dragons/whatever_it_takes_im
79. Katy Perry – Firework [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/katy_perry/firework
80. Katy Perry – Pearl [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/katyperry/pearl.html>
81. Katy Perry – Roar [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/katy_perry/roar
82. Katy Perry – Thinking Of You [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://goodsongs.com.ua/song88348_katy-perry_thinking-of-you.html
83. Katy Perry – Who Am I Living For? [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<http://www.songlyrics.com/katy-perry/who-am-i-living-for-lyrics/>
84. Kesha – Bastards [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<https://genius.com/Kesha-bastards-lyrics>
85. Kesha – Change my mind [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<https://www.metrolyrics.com/change-my-mind-lyrics-kesha.html>
86. Kesha – Emotional [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<https://genius.com/Kesha-emotional-lyrics>
87. Kesha – Out alive [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<https://genius.com/Kesha-out-alive-lyrics>
88. Kesha – Warrior [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
<https://genius.com/Kesha-warrior-lyrics>

89. Kylie Minogue – Flower [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://genius.com/Kylie-minogue-flower-lyrics>
90. Michael Jackson – Earth song [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/michaeljackson/earthsong.html>
91. Michael Jackson – We are the world [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/michael_jackson/we_are_the_world
92. Muse – Butterflies and Hurricanes [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/muse/butterflies_and_hurricanes
93. Nelly Furtado – I'm like a bird [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://genius.com/Nelly-furtado-im-like-a-bird-lyrics>
94. Pink – Funhouse [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://en.lyrsense.com/pink/funhouse>
95. Pink – Just like fire [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/pink/justlikefire.html>
96. Pink – What about us [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/pink/whataboutus.html>
97. Queen – The Show must go on [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/queen/theshowmustgoon.html>
98. Queen – We are the champions [Электронный ресурс] – Режим доступа:
<https://www.azlyrics.com/lyrics/queen/wearethechampions.html>
99. Rag 'N' Bones Man – Human [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://www.amalgama-lab.com/songs/r/rag_n_bone_man/human.html
100. Rag 'N' Bones Man – Innocent man [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://translatedlyrics.ru/rag%E2%80%99n%E2%80%99bone_man/innocent_man.html
101. Rihanna – Take a bow [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://www.azlyrics.com/lyrics/rihanna/take_a_bow.html
102. Selena Gomez – Kill 'em with kindness [Электронный ресурс] – Режим доступа:
https://en.lyrsense.com/selena_gomez/kill_em_with_kindness